

MONTESORI COLLEGE
VWO • HAVO • VMBO

Cultuurprofielplan

2025-2029

Inhoud

Inleiding	4
Reflectie: De periode 2021-2025.....	5
Missie en Visie	8
Beleid: Relatie met schoolplan	13
Communicatie en Organisatie	13
Ambities.....	16
Cultuureducatie in de programmering.....	18
Samenwerkingspartners.....	22
Evaluatie en kwaliteitszorg.....	23
Bijlage 1: Reflectie op vorige visitatie.....	28
Bijlage 2: Brief naar aanleiding van visitatie 2021.....	30
Bijlage 3: Cijferbeeld deelname cultuurvakken.....	35
Bijlage 4: Onepager	36
Bijlage 5: Financieel overzicht	37
Bijlage 6: Samenwerkingspartners	38
Bijlage 7: Uitkomsten enquêtes en zelfevaluaties.....	40

Inleiding

Waarom dit cultuurplan?

In dit cultuurprofielplan beschrijven we hoe we op het Montessori College Nijmegen in de periode van 2025-2029 aan de slag gaan met kunst- en cultuureducatie. Daarvoor gaan we eerst in op het **WAAROM**: wat is onze *Missie* als school, als montessorischol en hoe dragen we als cultuurprofielschool hier (beter) aan bij. We presenteren onze *Visie* op kunst- en cultuureducatie in het voortgezet onderwijs, en de specifieke vertaling daarvan voor de komende jaren, in deze tijd, op onze school.

Opbouw van het plan

Die visie omvat niet alleen een ambitie voor de toekomst, maar heeft ook een historische achtergrond: waar komen we vandaan, waar staan we nu, wat is een ambitieuze, creatieve maar ook realistische volgende stap? Hoe is de visieontwikkeling verlopen de afgelopen jaren, welke plannen zijn er al gerealiseerd, welke nog niet? Daarom beginnen we dit cultuurplan met een terugblik op de afgelopen periode 2021-2025 en op de aanbevelingen die we hebben gekregen na de laatste VCPS-visitatie.

Het in praktijk brengen van je *Missie & Visie* gaat natuurlijk niet alleen over inhoud, maar vooral ook over **HOE** je dat gaat aanpakken. Daarom staan we ook stil bij de procesorganisatie: de samenwerking van diverse betrokken geledingen, en de relatie op beleidsniveau tussen de strategische agenda van school en beleid t.a.v. van het kunst- en cultuuronderwijs (o.a. neergelegd in het schoolplan en dit cultuurprofielplan).

Historische context en ontwikkeling

Kijken we naar de historische ontwikkeling van ons Montessori College als cultuurprofielschool, dan zien we qua procesorganisatie een natuurlijke ontwikkeling. Vanaf het allereerste begin bestaat er een overvloed aan enthousiasme en een rijk palet aan kunst- en cultuuronderwijs, zo wordt ook geconstateerd door visitatiecommissies. Dat is de constante factor. Qua verandering zie je dat eerst het kunstvakonderwijs en daarna het cuco-team zich sterker organiseert, en de laatste jaren ook de schoolleiding meer betrokken is.

Beknopt historisch overzicht in fasen van procesorganisatie

2009	Montessori College Nijmegen wordt cultuurprofielschool
2014	Visitatie 1: vlak na start op nieuwe locatie; fase van heroriëntatie
2018	Visitatie 2: inzet op cohesie, zichtbaarheid en professionalisering
2021	Visitatie 3: inzet op organisatie en beleid; de basis op orde
2025	Visitatie 4: fase van versnelling, verdieping en verdere visievorming

De komende jaren hebben we heldere ambities die we in het derde deel van dit cultuurprofielplan presenteren: het **WAT** wordt eerst geïntroduceerd in het ambitie-overzicht dat de link legt tussen visie en uitvoering van beleid. Daarna worden alle onderdelen overzichtelijk weergegeven in een tabel: het programmaoverzicht. Uiteindelijk is papier geduldig en is het allemaal mensenwerk, dus in het derde deel komt ook het **WIE** aan bod: het cuco-team, de docenten uit de secties en de vele samenwerkingspartners.

Belangrijkste aanbevelingen visitatie 2021

In oktober 2021 bezocht het visitatieteam van de VCPS onze school. In hun brief van 31 oktober '21 doet het visitatieteam uitgebreid verslag van hun bevindingen en aanbevelingen. In het reflectie-verslag opgesteld door cultuurcoördinatoren en schoolleiding (Bijlage 1) gaan we in op een aantal concrete acties gekoppeld aan de aanbevelingen van de commissie. Hieronder reflecteren we op alle 9 afsluitende aanbevelingen van de commissie, vanuit een meer fundamentele bezinning op de afgelopen jaren. Dit doen we tegen de achtergrond van onze eigen verdere visie- en teamontwikkeling in de periode 2021-2025.

Verbeteringen en resultaten

De afgelopen jaren laten zich kenmerken als een periode waarin we echt stappen vooruit hebben gezet als cultuurprofielschool (zie onder). In de periode daarvóór (2018-2021) waren we noodzakelijkerwijs nog veel ' bezig met onszelf'; d.w.z. met de hele procesorganisatie en relaties daarbinnen, met de werkwijzen en onze zichtbaarheid. De afgelopen jaren hebben we gezorgd dat we de basis op orde hebben, en nu kunnen we meer naar buiten en naar voren kijken. We werken in een nieuw cuco-team, dat is uitgebreid met een extra coördinator. We hebben heldere lijnen en afspraken met zowel schoolleiding als kunstvakken. We hebben de drie pijlers van onze visie tegen het licht gehouden en vernieuwd (zie onder).

Consequent werken vanuit onze missie en visie (zie onder) helpt ons om meer samenhang in beleid en programmering te krijgen. Cruciaal is daarbij de verbeterde samenwerking met de schoolleiding. Dat was een zeer relevante aanbeveling van de visitatiecommissie in 2021 (Zie ook bijlage 2).

Samenhang Montessori en Cultuurprofiel

Het viel de commissie destijds op dat het cultuurprofiel een weinig prominente plek had in het schoolplan. Ook stelde de commissie vraagtekens bij ons antwoord op de vraag waarom we een cultuurprofielschool willen zijn, namelijk dat cultuur 'in het DNA' van de school zit. Daar ligt het risico van een cliché op de loer, meende zij. Wij hebben daar wel degelijk een verhaal bij. Er is namelijk een diepe verbondenheid tussen de pedagogiek van het Montessori-onderwijs en onze visie op kunst- en cultuureducatie: ze komen samen in de kernwaarden van beide. Maar we beseffen ook in toenemende mate dat het niet toereikend is om de vanzelfsprekendheid daarvan te benadrukken. Het spreekt namelijk niet vanzelf, je moet kernwaarden steeds blijven verwoorden, uitdragen en ook gebruiken als spiegel en kompas.

Kunst en cultuur vertegenwoordigen diep-menselijke waarden zoals zelfexpressie, nieuwsgierigheid, autonomie, verbondenheid en openheid. Zonder die waarden is ons Montessori-onderwijs ondenkbaar. Verder beschikt kunst- en cultuuronderwijs over een uniek potentieel om dieper leren op gang te brengen. Denk aan fundamentele leerprocessen voor creatief vermogen, kritisch denken en betekenisgeving. Die waarden en het benutten van dat leerpotentieel maken duidelijk waarom wij cultuurprofielschool zijn. Omdat we de volop het potentieel van kunst en cultuur aanwenden, iedereen in en om school daarin meenemen, en ons te laten bevragen op onze ambities. Vanaf de andere kant bekeken, willen we vanuit het kunst- en cultuurbeleid onze school en schoolleiding uitdagen pedagogisch-didactisch te blijven vernieuwen, passend bij ons Montessori College dat het tweede kwart van de 21e eeuw is ingegaan.

Concrete aandachtspunten en acties

Deelname aan (extra) aanbod kunst- en cultuurlessen

Er is door de commissie ook een aantal heel concrete punten meegegeven: het aantal leerlingen dat kunst- en cultuurvakken kiest in het pakket, dat aan de cultuurstroom deelneemt, dat meedoet aan specials, etc. Daarop gericht beleid wordt met name vanuit de secties vormgegeven. Het cijferbeeld is positief wat betreft kunst en cultuur als eindexamenvak, én in de cultuurstroom, maar qua specials kan het beter. (zie ook bijlage 3) We denken dat onze nieuwe visie ons kan helpen hier wat meer overkoepelend naar te kijken. Ten aanzien van de specials zetten we nog sterker in op een meer vraag gestuurd concept, waarbij leerlingen zelf aangeven waar ze mee aan de slag willen, en wij 'hun energie volgen' en versterken. Verder willen we onderdelen meer met elkaar verbinden, zodat leerlingen ook langere periodes aan een creatief project werken, en echt de kans krijgen eigenaarschap daarin te kunnen ervaren en ontwikkelen.

Kunst- en cultuurevent voor alle leerlingen

Waar het gaat om integratie noemen we hier graag de grote, schoolbrede, jaarlaagoverstijgende *events* (zie programmaoverzicht). Het eerste *event* was in 2022, namelijk het 'Opera-project' waarbij we samen met Stichting Camerata de Bardi aan de opera Rigoletto hebben gewerkt. Daarbij maakten leerlingen gebruik van keuzetijd (opera als een soort special) om te werken aan zang, dans, choreografie, toneelspel, decorbouw, etc. De integratie met het kunstonderwijs pakte erg goed uit. Integratie met ander onderwijs had nog een *ad hoc* karakter, maar dat is iets waar we meer gestructureerd op inzetten, juist ook bij events.

De verbinding op de campus

Een ander punt van de vorige visitatie was meer inzetten op verbinden van Beuk en Berk. Dat is iets waar we met de events (Opera, Cultuurdag, MC-Music) nu echt een good practice in handen hebben: leerlingen vanuit alle geledingen en jaarlagen én locaties (Groesbeek naar Nijmegen en vice versa) beleven samen kunst- en cultuur. Hetzelfde geldt voor de betrokkenheid bij de ontwikkeling, organisatie en uitvoering ervan, zowel voor leerlingen als docenten.

Die verbinding tussen Beuk, Berk en Agora (vmbo-havo-vwo) willen we ook buiten de events meer gaan opzoeken. Het helpt daarbij dat er een start gemaakt is met cultuur in en op het vmbo (cultuurspecialisatie onderbouw, cultuurwereld bovenbouw). Vanuit twee eigenstandige cultuurstromen, met een goede inbedding in de eigen context, kunnen we kansen pakken voor samenwerking waar de kaders dat toelaten. Een richting waar we meer vakoverstijgend mee aan de slag willen is technologie en creativiteit. Vanuit een 'makers-benadering' krijgen we meer leerlingen creatief aan de slag.

Zichtbaarheid

Zichtbaarheid was een van de drie pijlers van onze visie voor de afgelopen jaren (en aanbeveling van de commissie). Daarvan hebben we geconstateerd dat die succesvol is versterkt. Een belangrijke voorwaarde daarvoor is dat we procesorganisatie op orde hebben, en schoolleiding, cuco-team en secties goed samenwerken. Een grote rol is ook weggelegd voor de events, waarin die samenwerking automatisch een sterke focus krijgt en zich uitbreidt naar alle collega's en geledingen binnen school. Uiteraard dragen events bij aan de zichtbaarheid doordat alle leerlingen en hun ouders zien en ervaren hoe sterk ons Montessori College inzet op het samen beleven van kunst en cultuur.

Herijking van de pijlers voor het cultuurprofielplan 2025-2029

We hebben de drie pijlers van de visie de afgelopen periode herijkt om onze ambities voor de nabije toekomst meer sturing te geven. Zichtbaarheid is nu onderdeel van de basis geworden, maar 'stem van de leerling' en 'verbinding' willen we verder brengen in de periode van nu naar 2029. De pijler 'stem van de leerling' gaat verder als 'co-creatie', waarbij leerlingen niet alleen mogen meepraten, maar echt meemaken. De uitdaging daarbij zal zijn om gepaste vormen van eigenaarschap mogelijk te maken, die de betrokkenheid vergroot zonder leerlingen te belasten met te veel verantwoordelijkheid.

De pijler 'verbinding' hebben we binnen school al goed weten te adresseren zoals blijkt uit genoemde voorbeelden van integratie. We gaan de komende periode meer inzetten op verbinding met de wereld buiten school, en met verwondering als kern. Deze pijler gaat nu heten 'wondere wereld'. De pijler 'wondere wereld' pakt twee aspecten samen: ten eerste het verwonderd exploreren van de wereld en ten tweede het lastig vertaalbare begrip 'purpose': het gevoel dat je ook iets kan bijdragen aan die wereld buiten jezelf.

Een nieuwe pijler is '*flow!*' Dat gaat over een didactische insteek van kunst- en cultuuronderwijs gericht op creatieve werkvormen die je 'in de flow' brengen. Maar *flow!* is ook een soort slogan voor onszelf: we willen op een adaptieve manier gaan organiseren, meegaan op de stroom. We onderzoeken waar de energie zit, om van daaruit te gaan versterken en borgen.

Hieronder worden ze verder toegelicht bij 'Missie en visie'.

Aankondiging cultuurdag 2023

Missie en Visie

Ons Montessori College formuleert in het schoolplan (2021-2025) haar kernopdracht als volgt:

‘We ondersteunen leerlingen in hun ontwikkeling tot jongvolwassenen, die creativiteit, maatschappelijke verantwoordelijkheid en persoonlijk leiderschap tonen.’

Waarden van kunst en cultuur

Kunst- en cultuuronderwijs kan aan deze missie een grote bijdrage leveren. Het beschikt namelijk over een uniek potentieel om fundamentele leerprocessen te stimuleren voor creatief vermogen, kritisch denken en betekenisgeving. Dit zijn dan ook kerndoelen van de overheid, en deze potentie van kunst- en cultuuronderwijs wordt ook ondersteund door wetenschappelijk onderzoek.

Voor ons vertegenwoordigen kunst en cultuur ook diep-menselijke waarden als zelfexpressie, nieuwsgierigheid, autonomie, verbondenheid en openheid. Zonder die waarden is ons onderwijs ondenkbaar.

Het is voor ons dus van belang om de didactisch-pedagogische grondslagen onder de kernopdracht niet alleen te omarmen maar ook verder te brengen. ‘Help mij het zelf te doen’ zei Maria Montessori. Daarin schuilen kernwaarden als autonomie en verbondenheid. Wij ‘als school’ moeten elkaar scherp houden op deze missie, want een goed pedagogisch klimaat moet je elke dag weer met elkaar neerzetten. Daarbij helpt het om een cultuurprofielschool te zijn en je visie op cultuureducatie mee te nemen in alles wat je doet. Kunst- en cultuuronderwijs draagt bij aan een goed pedagogisch klimaat onder meer door het samen ontdekken, het leren van en met elkaar en door de verschillende perspectieven die erin besloten liggen.

Visie op cultuureducatie: ‘Kunst- en cultuuronderwijs met een Grote M’

In zijn TED-talk uit 2006 stelde de Britse auteur en ambassadeur van kunstonderwijs Ken Robinson de prikkelende vraag: “Do schools kill creativity?” Met tachtigmiljoen views is het de meest bekeken TED-talk ooit. Kennelijk is het een onderwerp dat veel mensen aan het hart gaat. Robinson legt uit hoe het traditionele schoolsysteem de ontwikkeling van creativiteit in de weg kan staan. Met name de nadruk op ‘standardized testing’ noemt hij een grote factor daarin. In zijn lezing ‘Changing Education Paradigms’ (2010) laat hij zien dat de manier van werken op scholen iets weg heeft van die van een 19e-eeuwse fabriek, en pleit hij voor een pedagogische ommezwaai.

Kunst- en cultuuronderwijs kan daarbij politiek gezien wel een steuntje in de rug gebruiken. Het is alweer een tijd terug dat adviesorganen van de overheid het onderwerp echt op de agenda hadden staan (2012: “Cultuureducatie: leren, creëren, inspireren!”) en de boodschap was niet bemoedigend:

“De Onderwijsraad en de Raad voor Cultuur constateren dat cultuureducatie vaak een marginale plek inneemt [-]. Het onderwijs in kunst en cultuur is steeds meer weggeorganiseerd van de scholen en leraren. Scholen slagen er tot nu toe, om diverse redenen, onvoldoende in cultuureducatie de plek te geven die het verdient.”

Als ambassadeurs van kunst- en cultuuronderwijs prijzen we onszelf dus gelukkig dat we op het Montessori College werken, omdat kunst en cultuur op onze school niet als iets extra’s of iets leuks gezien wordt, maar als fundamenteel voor het realiseren van montessorionderwijs. Omgekeerd geloven we dat we onze doelen beter kunnen bereiken vanuit de pedagogiek van het montessorionderwijs: wij gaan voor ‘kunst en cultuur met een grote M’.

Daarbij sluiten we ons aan bij een zinsnede uit de missie van de Nederlandse Montessori Vereniging (NMV). Zij wil de kwaliteit van het montessorionderwijs bewaken en versterken, maar wel “naar de maatstaven van de 21ste eeuw.” Dat betekent voor ons dat we het ook als onze taak zien om de school te helpen pedagogisch en didactisch te blijven vernieuwen.

Montessori-karakteristieken en kunstonderwijs

De NMV heeft zes karakteristieken beschreven die kenmerkend zijn voor het voortgezet montessorionderwijs. Ook op onze school zijn deze karakteristieken een leidraad, en zo ook in het kunst- en cultuuronderwijs:

- 1) *Hoofd, hart en handen*: Leerlingen worden gestimuleerd met hun ideeën, fantasie, overtuigingen en verhalen aan de slag te gaan en daarbij niet alleen cognitief maar ook affectief en 'met heel het lichaam' te leren. Zo kunnen ze op een persoonlijke manier leren verbeelden, duiden en verwoorden in creatieve processen en producten.
- 2) *Leren kiezen*: Leerlingen worden gestimuleerd keuzes te maken in hoe en waarom ze een opdracht willen maken. In het onderwijsaanbod bestaan veel keuzemogelijkheden, en de nadruk ligt bij opdrachten ook op het creatieve proces en niet alleen op de uitkomst. Leerlingen ervaren waar mogelijk autonomie en regie in en over hun leren.
- 3) *Reflecteren*: Leerlingen worden uitgedaagd om inzicht te verwerven in hun creatieve processen en daar op creatieve wijze woorden en beelden aan te geven. Doelen worden voorafgaand aan een opdracht (waar het kan *samen* met leerlingen) helder gemaakt en leerlingen leren elkaar feedback te geven. Formatieve evaluatie speelt hierbij een belangrijke rol.
- 4) *Sociaal leren*: Leerlingen uit verschillende jaarlagen komen in aanraking met elkaars achtergronden en interesses, werk en werkwijze, en leren door interactie, feedback en groepsopdrachten van en met elkaar.
- 5) *Samenhang*: Leerlingen leren verbanden te zien en begrijpen; tussen hun eigen werk en dat van hun klasgenoten, maar ook tussen hun eigen werk en dat van kunstenaars. De kunst- en cultuurvakken werken in vakoverstijgende projecten. Leerlingen kijken over grenzen van vakgebieden, en leren verbanden tussen vakken herkennen.
- 6) *Binnen en buiten school*: In de school wordt het werk van leerlingen tentoongesteld en gedeeld zodat ook anderen kennis kunnen nemen van het gemaakte werk. Leerlingen worden door middel van excursies, voorstellingen etc. direct met kunst in contact gebracht en ervaren en beschouwen zo kunst en cultuur in de wereld buiten school. Tijdens internationale uitwisselingen is er speciale aandacht voor kunst en cultuur in het programma.

Visie voor de periode 2025-2029: drie pijlers

Voor het vertalen van de missie en visie naar een programma, werkwijze en leercultuur gaan wij dus voor 'kunst en cultuur met een grote M'. Dat wil zeggen dat we de Montessori-filosofie van onze school met ambitieuze en vernieuwende ideeën zullen omarmen én uitdagen. Drie pijlers gaan daar de komende periode (2025-2029) richting bij geven: co-creatie, wondere wereld en *flow*!

1) *co-creatie*: we gaan de pijler 'stem van de leerling' verder vormgeven en co-creëren met iedereen, zodat creativiteit en eigenaarschap elkaar versterken.

2) *wondere wereld*: we gaan diepere verbondenheid met de wereld opzoeken en gaan haar uitdagingen samen aan.

3) *flow*!: we gaan ontwerpen en organiseren vanuit beleving en energie.

Pijler 1: Co-creatie

De pijler 'stem van de leerling', die ons in de vorige periode richting gaf, willen we verder gaan brengen en verbreden. In plaats van onszelf de vraag te stellen: "Is de stem van de leerling hierin meegenomen?" gaan we meer bewust samen met alle betrokkenen aan de slag in ons programma. Het gaat dan niet alleen om gehoord worden, maar ook om 'mee-maken': de leerling is waar mogelijk onderdeel van het proces. Doordat de leerling mee doet 'als maker' zal de beleving meer gelaagd zijn. In feite gaat het dan om betrokkenheid en verbinding, een van de vroegere pijlers die we ook meenemen in co-creatie.

Uiteraard geldt het devies van co-creatie voor de onderwijsonderdelen op zich: leerlingen krijgen daarbinnen de ruimte om vanuit hun creatieve vermogens zelf vorm en invulling te geven aan opdrachten. Daarnaast geldt het voor organisatie en ontwikkeling van programmaonderdelen: als we dat co-creatief benaderen ontstaan er voor verschillende groepen leerlingen allerlei kansen. We hebben dat recent vooral kunnen inzetten bij vakoverstijgende onderdelen van grotere omvang, zoals de events. Tijdens een MC-Music zagen we tweeduizend leerlingen samen genieten van muziek, maar wie goed keek zag die dag óók tientallen leerlingen die bezig waren alles in goede banen te leiden. Samen met het cuco-team en tal van andere collega's werkten ze aan iets groters dan zichzelf. Het hieraan gekoppelde leerpotentieel strekt zich veel verder uit dan de dag van een event zelf. Al maanden van tevoren zijn leerlingen bezig met bepaalde onderdelen van de voorbereiding, zoals met het maken van decors en kostuums, of met de planning op detailniveau vanuit facilitair perspectief.

Drie overwegingen zijn verder essentieel: co-creatie doen we met iedereen (1) en samen (2), dus niet individueel, en dat maakt het leren persoonlijk (3). De pijler co-creatie heeft als uitgangspunt dat ieder mens creatief is en creatieve vermogens kan ontwikkelen en inzetten, en dat we dus in principe ook iedereen kunnen meenemen ons aanbod. Óók alle leerlingen die geen kunstvakken of cultuurstroom doen. Verder zien we graag dat iedereen sámen leert in en om het cultuuraanbod. Maar hoe zit het dan met de individuele creatieve ontwikkeling van talenten? Wij denken dat die juist geholpen is met een co-creatieve aanpak. Doordat iedereen een eigen rol kan krijgen binnen een groter geheel, en uitgedaagd wordt na te denken over de eigen kwaliteiten binnen het collectief wordt het nog persoonlijker.

Tot slot omvat onze co-creatieve pijler ook de actieve rol van docenten. We willen docenten van alle vakgebieden uitdagen vanuit hun eigen creatieve bronnen, expertise op hun vakgebied en persoonlijke kwaliteiten bij te dragen aan onze missie. We gaan actief op zoek naar creatieve collega's die ambassadeurs kunnen worden met projecten die ze zelf bedenken, opzetten en uitvoeren. Het is bemoedigend dat we nu al van collega's horen dat het hen helpt om te werken met onze 'One Pager' (bijlage 4, met daarin de 3 pijlers en met het idee van 'kunst en cultuur met een grote M').

Pijler 2: Wondere wereld

Een middelbare school is een wereld op zich. Aan de ene kant is dat goed: gedurende een aantal jaren in hun overgang van kind naar volwassene hebben leerlingen een veilige, en duidelijk begrensde habitat om zich te ontwikkelen. Het onderdeel zijn van een grote gemeenschap brengt al mee dat de wereld in een paar jaar een stuk groter wordt voor leerlingen. Tegelijkertijd staat de school ook midden in het leven. Iedereen op school brengt zijn eigen wereld mee, en er zijn ook maatschappelijke ontwikkelingen waartoe we ons willen verhouden.

Kunst- en cultuureducatie verbindt, en de pijler 'verbinding' hebben we de afgelopen jaren binnen school goed weten te adresseren, bijv. met diverse eerder geschetste integrale benaderingen zoals de Opera, de musical en MC Music. De komende jaren zetten we actief in op verbinding met de wereld buiten school. Dat doen we al veelvuldig want het 'binnen-en-buiten-school' principe, de wereld als klaslokaal, is een echte montessori-karakteristiek (nummer 6 hierboven). We willen daarbij meer gaan exploreren wat ervoor nodig is om in die verbinding tot creatieve ontwikkeling te komen.

Wat we bijvoorbeeld regelmatig doen is rondleidingen of puzzeltochten in de stad, bij cultuurvakken of bij een mooi interdisciplinair vak als Wereldbeeld en Taal (gegeven in samenwerking van de secties Geschiedenis en Nederlands). Daarbij valt van alles te leren en dat gebeurt ook. Immers, alleen al het 'in de wereld zijn' en je eigen stad leren kennen is waardevol. Uiteraard zijn er ook diverse activiteiten buiten Nijmegen, zoals een bezoek aan het Rijksmuseum of het EYE-Filmmuseum. Verder komen er geregeld 'mensen van buiten' naar school om daar met de leerlingen te werken. Al met al gebeurt er al heel veel (zie ook programmaoverzicht). Waar we nog meer aandacht aan willen besteden is het monitoren of activiteiten ook echt een vonk overbrengen, en hoe we het beste met die vonk een creatief vuurtje aanwakkeren?

Verbinding voelen, niet alleen met elkaar, of tussen afdelingen van een school, maar ook gewoon als persoon je verbonden voelen met een onderwerp is een cruciaal onderdeel van intrinsieke motivatie. Wij willen die pijler 'verbinding' in die richting verder brengen de komende jaren vanuit het vertrekpunt van verwondering: open staan voor de wondere wereld, er nieuwsgierig naar zijn, ook kunnen genieten van de ervaring van het verwonderen. Het leren in het hier en nu zijn.

Dat betekent dat we vooral met open opdrachten moeten blijven werken waarin ruimte kan worden ervaren, en waarin de veiligheid ligt besloten om te exploreren ('fouten maken is lesmateriaal'). De didactisch-pedagogische voorwaarden die voorwaardelijk zijn aan verwondering willen we stimuleren en verder verkennen.

Deze pijler 'wondere wereld' gaat niet alleen over je verwonderen. We willen die verbinding met de wereld ook verder verkennen aan de hand van het lastig vertaalbare begrip 'purpose': het gevoel dat je ook iets zou kunnen *bijdragen* aan de wereld buiten jezelf. Kunst- en cultuuronderwijs kán zich uitstekende verhouden tot maatschappelijke thema's (al hoeft dit natuurlijk niet). Zeker als die thema's ook in de school een rol spelen. Neem bijvoorbeeld het actuele thema kansengelijkheid. Onze school vindt het verdelen van leerlingen in veel verschillende niveaus doorgeschoten en probeert dus ook zoveel mogelijk niveau-overstijgend te werken (wij spreken ook over 'routes' en steeds minder over niveaus). Daar kan kunst- en cultuuronderwijs aan bijdragen. Leerlingen hebben 'van huis uit' veelal heel verschillende bagage meegekregen: ook daar kunnen we het verschil maken, bijv. door toegang tot kunst en cultuur voor iedereen mogelijk te maken in schoolverband. Met de hele school een event organiseren en beleven kan daar echt een cruciaal verschil maken, bijvoorbeeld als leerlingen ontdekkingen doen voor en over zichzelf. Het is dan wel van belang dat je ze helpt die inzichten te 'oogsten' en verder te brengen, bijvoorbeeld met reflectie-opdrachten die ze kunnen meenemen in hun ontwikkelplannen en gesprekken met mentoren en ouders.

Pijler 3: Flow!

Een nieuwe pijler is '*flow!*'. Dat gaat niet alleen over een didactische insteek van kunst- en cultuuronderwijs, gericht op creatieve werkvormen die je 'in de flow' brengen, maar ook over een adaptieve manier van organiseren ván dat onderwijs, waarbij we onderzoeken waar de energie zit, om vandaar uit te gaan versterken en borgen.

Het begrip 'flow' heeft een grote bekendheid gekregen door de Amerikaans-Hongaarse onderzoeker Mihaly Csikszentmihaly. Didactisch gezien moeten voor het bereiken van flow dezelfde condities worden geschapen als voor goed onderwijs in het algemeen: de uitdaging van de opdracht en de vaardigheden van de lerende moeten rond een precair balanspunt liggen. Te veel uitdaging zorgt voor stress en te weinig voor verveling.

Er zijn twee manieren om die precare balans te ondersteunen. Ten eerste via *spel*, een speelse benadering van het onderwijs waarbij het niet draait om één goede uitkomst of methode, maar om nieuwsgierigheid en dingen van meer kanten bekijken en uitproberen. Ten tweede door het betekenisvol maken van het leren. Dat krijg je door directe feedback en manieren van werken die zelf voldoening geven, maar ook door inspiratie en je onderdeel voelen van een groter geheel. Vandaar dat de pijler *flow!* ook ondersteund wordt door de pijler *wondere wereld*. We proberen te bewerkstelligen dat flow en creativiteit in een positieve spiraal komen. In ons huidige onderwijs zien we leerlingen al vaak 'in de flow komen', bijvoorbeeld bij expressieve onderdelen als muziek of theater of dans. Dat willen we graag uitbouwen en verbinden met meer reflectieve onderdelen.

Flow heeft ook alles te maken met energie. Een van de grootste gevaren binnen het onderwijs is dat leren met 'moeten' geassocieerd wordt. Er moet voortdurend veel werk gedaan worden in weinig tijd. Dat geldt voor leerlingen net zo goed als voor collega's. Maar bij sommige projecten en binnen sommige contexten ontstaat er ineens energie, je komt samen 'in de flow' waarbij de dingen spontaan lijken te gebeuren. Je doet de goede dingen zonder dat het moet. Daar moeten we naar op zoek gaan, van leren, en deze energie gebruiken als fundament voor verdere onderwijsontwikkeling.

Eén school, één missie

Het cuco-team en de schoolleiding van het Montessori College hebben het afgelopen jaar veelvuldig samengezeten om 'de basis op orde' te krijgen en het proces van visievorming in voortdurende dialoog verder te brengen. Dat heeft onder meer geleid tot het gezamenlijk opstellen van een 'missie en visie', waarbij de kernopdracht van het Montessori College als vertrekpunt gold.

Het Montessori College heeft als kernopdracht in het Schoolplan het volgende geformuleerd: *'We ondersteunen leerlingen in hun ontwikkeling tot jongvolwassenen, die creativiteit, maatschappelijke verantwoordelijkheid en persoonlijk leiderschap tonen.'*

De schoolleiding zegt hierover:

"Daarmee sluiten we aan bij de brede montessoridoelen die landelijk zijn geformuleerd: zelfstandigheid, creativiteit en maatschappelijke verantwoordelijkheid. Het huidige Schoolplan 2020-2024 is vanwege de vertraging die is opgelopen in coronatijd en de bestuurswisseling verlengd tot medio 2026. Dat betekent dat het schoolplan dat destijds in de visitatie van oktober 2021 heeft voorgelegen nog hetzelfde plan is. Op 1 juli a.s. ligt er een nieuw schoolplan, waarin de bovenstaande montessoridoelen opnieuw centraal zullen staan en waarin daarmee creativiteit een van de belangrijke pijlers van ons onderwijs blijft. De aandachtspunten en aanbevelingen uit de vorige en deze visitatie kunnen pas dan in het schoolplan zichtbaar worden."

Een meer prominente plek in het schoolplan 2026 voor 'onze school als cultuurprofielschool' is een logische uitkomst van de geïntensiveerde samenwerking tussen het cuco-team en de schoolleiding. Het belangrijkste is dat in de huidige praktijk beleid op het niveau van de school en ten opzichte van kunst en cultuur nu op elkaar afgestemd zijn.

Logo MontiArt op school

Taken en verantwoordelijkheden

Het cuco-team is het aanspreekpunt voor alles op het vlak van kunst en cultuur binnen de school. Het cuco-team is gesprekspartner voor de schoolleiding, kernteams en vakgroepen. Binnen de schoolleiding heeft Jacob Westra de portefeuille cultuurprofiel. Helderheid in taken en procesorganisatie maakt dat we focus kunnen houden op onze missie en visie, en omgekeerd helpt die focus ook bij het blijven monitoren van vruchtbare samenwerking met alle betrokkenen.

Schoolleiding

De portefeuillehouder Jacob Westra stelt binnen de schoolleiding de kaders vast voor het kunst en cultuuronderwijs. Het cuco-team opereert binnen deze kaders en vanuit dezelfde missie, en kan van daaruit werken aan het ten uitvoer brengen van de visie zoals uiteengezet in dit cultuurprofielplan. De Montessori-karakteristieken en strategische agenda van de school voor de periode 2025-2029 helpen daarbij.

Er vindt regelmatig overleg plaats met de cultuurcoördinatoren over lopende zaken. Beleidsmatige voornemens worden voorgelegd aan de schoolleiding. De schoolleider is verantwoordelijk voor facilitering en alle personele en rechtspositionele zaken.

Cuco-team

Het cuco-team bestaat momenteel uit 4 cultuurcoördinatoren (één extra t.o.v. vorige periode): Leen Eimers, Marijne Flantua, Micha Elout en Nagihan Dilaver (vz). Mannick Wolters, cuco uit het vorige team, is nog betrokken bij deze visitatie en de doorontwikkeling van de visie. In de vorige periode (met verder cuco's Agnes Smit en Margot van Neerven) waren er aparte aandachtsvelders voor de Berk, Beuk (ob) en Beuk (bb). Nu wordt er vanuit één team zorggedragen voor het gehele beleid. De cuco's komen juist ook uit andere secties dan die van de kunstvakken, waarmee bredere verbinding binnen school vergemakkelijkt wordt.

De cultuurcoördinatoren hebben wekelijks een ingeroosterd moment waarop zij bij elkaar komen, en waarbij de portefeuillehouder kan aansluiten. Het cuco-team-jaaroverzicht wat wordt opgesteld is leidend voor dit overleg. De vier cultuurcoördinatoren zijn medeverantwoordelijk voor de ontwikkeling, visie en uitvoering van het inhoudelijk beleid en onderwijs op het gebied van kunst en cultuur.

Vanuit ons cuco-team brengen we de activiteiten in kaart, sturen aan, en dragen we bij aan voortdurende evaluatie in een PDCA-cyclus, waarin getoetst en bijgesteld wordt. Verder leggen wij verbanden tussen de verschillende schooltypen binnen de campus. We verzorgen de communicatie en samenwerking voor kunst- en cultuuronderwijs op het Montessori College Nijmegen, zowel binnen als buiten de school. We zijn verantwoordelijk voor het zichtbaar maken van alles wat er op school op kunst- en cultuurgebied plaatsvindt. We zorgen voor een planmatig overzicht van wat er in een schooljaar plaatsvindt in de vorm van bijv. een kunst- en cultuurladder, in de schoolkrant of andere informatiedragers. We zijn verantwoordelijk voor de ontwikkeling en uitvoering van de vakoverstijgende initiatieven.

We zijn medeverantwoordelijk voor co-creatie binnen de kunst -en cultuurvakken en leggen contacten met leerlingen en leerlingenraden of klankbordgroepen om hun stem op te halen en vorm te geven.

Voorwaarden

Structurele en incidentele financiële ondersteuning zijn onontbeerlijk voor een cultuurprofielschool. Jaarlijks wordt er een begroting opgesteld en besproken in het gezamenlijk overleg van schoolleiding en cuco-team. Een tweejaarlijkse cyclus met grotere events maakt dat de begroting van jaar tot jaar kan fluctueren. Er moet ook rekening worden gehouden met onregelmatig terugkerende investeringen in professionalisering, ruimtes en materialen. Een financieel overzicht is gegeven in bijlage 5.

Het Cuco-team en verantwoordelijke vanuit de schoolleiding.

Van links naar rechts: Micha Elout, Jacob Westra (Schoolleider), Nagihan Dilaver (Voorzitter), Marijne Flantua & Leen Eimers.

Ambities

In algemene zin willen wij onze visie in al onze programmaonderdelen (zie programmaoverzicht) tot zijn recht laten komen. De ontwikkeling van onze leerlingen: daarop richt zich onze belangrijkste ambitie. Deze integrale benadering kiezen we niet voor niks. We willen vanuit de pijlers co-creatie en flow echt een *beweging* creëren in onze school. Door vanuit de energie van leerlingen, collega's en samenwerkingspartners te werken, beogen we ook hun ambities als drijvende kracht achter die beweging te krijgen.

We hebben daarbij wel een aantal specifieke ambities die we naar voren schuiven. Als we die kunnen realiseren hebben we over de volle breedte van onze strategische agenda resultaat kunnen boeken. De drie pijlers helpen ons daarbij.

1. Meer actieve leerlingenparticipatie

Onze eerste ambitie is om meer *leerlingen actief* te krijgen bij het kunst- en cultuuronderwijs. Leerlingen *participeren* (1A) nu bij de organisatie van de Events, en ook bij Broodje Cultuur zijn we daarmee begonnen (een maandelijks terugkerend moment waarop leerlingen hun expressieve talent kunnen tonen). Door leerlingen te betrekken bij vormgeving, planning en uitvoering worden zij meer gemotiveerd en geïnspireerd. We willen dit de komende jaren bij meer onderdelen gaan inzetten. We willen ook elk jaar minstens twee creatieve specials aanbieden waarover leerlingen het *eigenaarschap* (1B) hebben. Zij bepalen de onderwerpen, de uitvoering en wij helpen hen bij hun plannen. Ook in het kunstvakonderwijs willen we meer gaan co-creëren. Daar willen we de stem van de leerling vaker laten doorklinken in de opdrachten en lessen. Dit gaan we uitproberen in zogenaamde *kunstgesprekken* (1C) waarin leerlingen hun ideeën kunnen bespreken met docenten en klasgenoten nog vóórdat een opdracht of activiteit van start gaat.

2. Betrokkenheid van docenten en ambassadeurs creativiteit

Naast de leerlingen willen we nog meer *docenten* gaan betrekken bij kunst en cultuur. Enerzijds door het stimuleren van het inbrengen van door docenten geïnitieerde eigen *projecten* (2B) (van zelfgekozen omvang). Hierin nemen we ook weer de pijler *flow!* mee: laat mensen werken vanuit hun eigen creatieve energie. Verder vinden we het vanuit de idee van 'duurzaam verankeren' belangrijk dat we weer gaan inzetten op docent-professionalisering. Dan gaat het niet alleen om de cultuurcoördinatoren, maar juist ook om vakdocenten uit allerlei secties. Daarom willen we werk maken, gesteund door de schoolleiding, van het opleiden van zogenaamde *ambassadeurs creativiteit* (2C). Idealiter hebben we in elk kernteam zo'n 'AC', wat betekent dat we de komende jaren voor zo'n 20 collega's een adequaat aanbod moeten vinden / realiseren. Deze AC's gaan er dan aan werken om in alle vakdisciplines meer werk te gaan maken van creativiteit en creative thinking.

3. Kunst en cultuur in de leeromgeving

Het creëren van een beweging betekent ook dat we werk moeten maken van *kunst en cultuur in de ruimte* waarin we werken: in en om de school. Hierbij gaan we werken met *cultuurstraten en -pleinen* (3A); plekken in en om school waar werk van leerlingen wordt opgehangen en tentoongesteld, maar ook plekken waar het bruist, waar optredens zijn, waar wordt geoefend, waar makers aan de slag zijn met verschillende materialen, etc. Daarin nemen we ook de technische vakken mee. Zo creëren we niet alleen podia voor, maar ook broedplaatsen van creativiteit, als een stuk zelfgevormde Wondere Wereld. Hierin willen we niet alleen leerlingen en docenten laten samenwerken, maar ook leerlingen en kunstenaars. Deze *kunstzinnige partnerschappen* (3B) manifesteren zich dan in onze eigen leeromgeving (er zijn al concrete plannen zoals een graffiti-kunstwerk op gebouw Linde, en een poëzie-kunstwerk op de buitenmuur van de Vlier).

4. Een tweejaarlijks event gekoppeld aan een maatschappelijk thema

Elke twee jaar willen we een groot *Event* organiseren. In 2027 willen we voortborduren op het MC

Music event dat we dit jaar hadden, en kijken of dit event kunnen *verbreden* (4A) richting kleinkunst en theater. Ook willen we leerlingen niet alleen actief laten meewerken in de organisatie en uitvoering van het Event, maar ook *creatief laten bijdragen* (4B) (bijv. bij decors, open podia, interactieve sessies, reportages, etc.). Verder willen we de koppeling van *maatschappelijke thema's* (4C) aan de Events versterken (i.v.m. 'purpose'), alsmede de koppeling met het kunstzinnig en het reguliere *vakonderwijs* (4D).

5. Specialisatie en talentontwikkeling

Naast het beleid om voor de ontwikkeling van zoveel mogelijk leerlingen kunst en cultuur in te zetten, willen we ook initiatieven opzetten voor die leerlingen die willen *specialiseren*. We willen lopende *programma's versterken* (5A) en uitbreiden, en nieuwe programma's ontwikkelen. Voor vmbo-basis en -kader bieden we bijvoorbeeld binnen D&P al de modules Mode (mode en design) en Fotografie aan. We willen het aantal aanmeldingen voor de keuzemodule EXTA (Expressief Talent) verdubbelen, zodat dit vak elk jaar kan worden aangeboden. Daarnaast willen we meer werk maken van kunst en cultuur in de *examenvakken* (5B). Leerlingen van havo en vwo kunnen als examenvak al muziek en tekenen kiezen. We willen de stijgende lijn van het aantal leerlingen dat hierin examen doet, vasthouden. Er wordt in overleg met de kunstvakgroep een docent aangewezen om dit proces te onderzoeken en waarborgen. Op vmbo-t-niveau bieden we sinds enkele jaren het examenvak tekenen aan. We onderzoeken de mogelijkheid om dit aanbod uit te breiden met muziek als examenvak. Op termijn willen we onderzoeken of drama ook een examenvak kan worden. Dat onderzoek willen we over vier jaar hebben afgerond, en opgenomen in onze plannen voor navolgende termijn. Tot slot willen we leerlingen met ambities richting een vervolgopleiding binnen de kunsten extra begeleiding bieden. Het doel hiervan is om hen voor te bereiden op audities, portfolio's en *talentontwikkeling* (5C), bijv. in samenwerking met Oostpool en de Lindenberg.

Voorbereidingen culturele presentatie

Cultuureducatie in de programmering

Een overzicht van alle huidige programmaonderdelen op het gebied van kunst en cultuur is gegeven in aparte bijlage.. In de voorgaande sectie zijn de belangrijkste ambities voor de komende jaren weergegeven (1A-C t/m 5A-C). Hiernaast zijn er nog tal van plannen die we op basis van onze pijlers willen gaan realiseren. Wat we vooral ook willen doen is al die plannen en losse onderdelen meer met elkaar gaan verbinden. Op deze manier creëren we bepaalde ketens van activiteiten die het leren verder kunnen brengen dan losse onderdelen.

Overzicht per afdeling en locatie

Hieronder geven we ook een impressie per afdeling locatie van onze school van de initiatieven die al lopen of zullen worden versterkt of uitgebreid:

Vmbo

Binnen het vmbo-b/k/t wordt er gewerkt met talent-gebieden. In de onderbouw van het vmbo-b/k/t zijn de musische vakken gebundeld in het talent-gebied 'Talent en Expressie'. Klas 1 & 2 krijgen gedurende 4 periodes van 8 weken een basisprogramma aangereikt, gericht op ontwikkeling van vaardigheden. Dit geldt voor de disciplines muziek, film, dans/bewegingsleer en 'beeldend'. Binnen de programma's worden tevens keuzemogelijkheden aangeboden en de leerlingen aangemoedigd meer en meer hun talenten te ontdekken en ontwikkelen.

Naast het reguliere kunstvakken-programma bestaat er de *cultuurspecialisatie*, die is voor leerlingen klas 1 en klas 2. Naast de vaste creatieve vakken, volgen leerlingen twee extra lessen per week kunstvakken. In de cultuurspecialisatie werken leerlingen vmbo-b, -k, -t samen aan speciale kunst- en cultuurprojecten, waarbij het integreren van verschillende disciplines centraal staat.

In klas 3 van vmbo-b/k/t hebben de leerlingen het kernvak KCKV. Daarnaast krijgen alle leerlingen een breed cultuurprogramma aangeboden met daarin ook voorstellingen en workshops van bijvoorbeeld samenwerkingspartners als TheaterAanZet en de Honig-fabriek.

Vmbo-t, havo, vwo en vwo+ (onderbouw)

In de onderbouw vmbo-t, havo en vwo van het Montessori College volgen leerlingen verschillende kunstvakken: tekenen, podium-expressie (dans en drama), handvaardigheid en muziek. In het derde leerjaar vmbo-t kunnen leerlingen beeldende vorming of muziek als examenvak kiezen. Op havo en vwo kunnen leerlingen in het derde leerjaar kiezen voor de vakken beeldende vorming (tekenen, handvaardigheid en fotografie) of muziek. In de keuze-uren kunnen alle leerlingen uit het derde leerjaar kiezen voor workshops die voor de cultuurstroom worden gegeven en eventueel andere specials kunst- en cultuur die door (externe) docenten aangeboden worden. Hiermee ontstaat er meer keuzevrijheid voor de leerlingen, wat mooi aansluit bij de montessorikarakteristiek "leren kiezen".

Naast het reguliere kunstvakken-programma bestaat er de *cultuurstroom*, die loopt van de brugklas tot en met klas 3. In de cultuurstroom werken leerlingen vmbo-t, havo, vwo en vwo-plus samen aan speciale kunst- en cultuurprojecten, waarbij het integreren van verschillende disciplines centraal staat. Dit wordt versterkt door het clusteren van beschikbare uren, bijvoorbeeld op één dag(-deel). Ook de karakteristiek 'binnen en buiten school' speelt een belangrijke rol bij de invulling van de cultuurstroom, doordat leerlingen verschillende workshops bijwonen op culturele locaties in Nijmegen en gastdocenten op school workshops geven. Binnen het Cultuur-Breed programma volgen de leerlingen uit de cultuurstroom 3 workshops (bijv. film, grafische technieken, dans op locatie, muziekcovers, singer-songwriter) in de keuze-uren. Deze zijn ook toegankelijk voor geïnteresseerde leerlingen uit het vierde leerjaar vmbo-t/havo/vwo.

Kunstvakken vmbo-t, havo en vwo (bovenbouw)

In de bovenbouw van vmbo-t kunnen leerlingen het examenvak tekenen kiezen. Leerlingen kunnen in het vierde jaar, in het profiel CM en/of in het vrije deel, muziek en tekenen als examenvak kiezen. Onderdeel van het programma van de examenvakken is o.a. het bezoeken van muziekpodia en musea. Alle leerlingen

in de bovenbouw havo en vwo volgen het vak CKV. Hier wordt projectmatig en interdisciplinair gewerkt. In het verlengde van de opdrachten kiezen leerlingen zelf een culturele activiteit.

Keuze-uren en specials

Tijdens de keuze-uren in de onderbouw en bovenbouw is er binnen het Montessori College een keuzeprogramma van vaklessen, studie-uren en specials die onder andere vanuit de vakgroep kunst en cultuur ingevuld worden. Dit vertaalt zich naar specials toneel, fotografie, schoolkrant, grafische technieken, kunstbeschouwing, Atelier-uren, haken & breien, etc. waarbij leerlingen hun eigen interesses en talenten verder kunnen ontdekken.

Daarnaast worden er ook podiumkunsten aangeboden in de vorm van het Voordrachtsfestival. Leerlingen kunnen zich vanaf de bovenbouw vrijwillig inschrijven. Ook worden er andere kunst- en cultuurspecials aangeboden, zoals Kunstgeschiedenis en Kunstbeschouwing. Bovendien worden leerlingen in de examenklassen bij het maken van hun profielwerkstukken aangemoedigd om te kiezen voor creatieve genres of uitingsvormen, zoals een documentaire, tijdschrift of film.

Interdisciplinair

In aanvulling op de algemene ontwikkeling van jongeren en het vakgebonden curriculum biedt de school meerdere interdisciplinaire programma's. Zo krijgen leerlingen in de onderbouw het vak Wereldbeeld en Taal (WBT), waarin o.a. geschiedenis, economie en de talen gecombineerd worden. Samen met de kunstvakdocenten en WBT werken leerlingen bijv. in de onderbouw gedurende een periode van 8 weken gezamenlijk aan het project Film-Ver-Halen. Op het Vmbo b-k-t bestaan de talentgebieden Talent & Oriëntatie, Talent & Natuur en Talent & Expressie, die leerlingen uitdagen om hun interesses en talenten verder te ontdekken die verder gaan dan de afgebakende (kern)vakken.

In het hele vierde jaar havo en vwo bieden wij het vak Studium Generale aan. In dit vak is er aandacht voor historische, religieuze en culturele onderwerpen die het reguliere lesprogramma aanvullen of verdiepen. Hierin worden verbanden tussen de verschillende vakken explicieter gemaakt. Ook bestaan er de zogenaamde 'profielmodules'. Dit zijn interdisciplinaire modules waarin leerlingen een periode lang aan de hand van complexe groepsopdrachten (waarvan de uitkomst niet op voorhand bekend is) aan een thema werken, bijvoorbeeld een zelfbedachte utopie. De vakken geschiedenis, filosofie en kunstgeschiedenis en Engels bieden daarbij input.

Vakoverstijgend aanbod

Het Montessori College kent een uitgebreid vakoverstijgend cultureel programma voor alle leerlingen. Zo is er het terugkerende open podium “Broodje Cultuur” waar leerlingen hun muzikale, dans-, film- of theatertalent kunnen tonen. Jaarlijks is er een grote culturele avond voor en door het hele Montessori College en neemt een groep leerlingen deel aan het Voordrachtfestival en aan de Musical. Sommige leerlingen nemen aan meerdere onderdelen deel, dit is iets wat we willen versterken. Tijdens activiteitenweken (twee keer per jaar) hebben we voor alle leerlingen een breed cultureel programma in de aanbieding. Dit loopt uiteen van lipdub tot museumbezoek, van stadswandeling tot theatervoorstelling. Ook nemen leerlingen een kijkje in de keuken van de kunstenaars en hun ambachten (op locatie). Tijdens deze activiteitenweken worden regelmatig gastdocenten uitgenodigd voor workshops en worden in verschillende steden musea bezocht. Ook gedurende het reguliere lesprogramma worden geregeld excursies, muziek- en theaterworkshops georganiseerd. Met dit programma-aanbod wordt vanuit de montessorikarakteristieken het sociaal leren en het binnen- en buitenschools leren gestimuleerd, zodat leerlingen van en met elkaar leren binnen een authentieke leeromgeving.

Internationaal aanbod

Het buitenschoolse cultuurprogramma beperkt zich niet tot Nijmegen of Nederland. We bieden internationale culturele reizen en uitwisselingen aan en hebben een actief internationaliseringsprogramma waarin culturele uitwisseling een belangrijk onderwerp is. Het Montessori College heeft een Erasmus+ accreditatie en 2 coördinatoren Erasmus+ aangesteld die samen, voor collega's en leerlingen deze reizen en uitwisselingen ondersteunen en mogelijk maken, begeleiden op inhoud passend bij de visie van de school, kwaliteit bewaken en verantwoorden.

Tweejaarlijkse Events

Sinds 2021 is er tweejaarlijks een groot Event, waarbij alle leerlingen betrokken (kunnen) zijn en deelnemen. De organisatie en voorbereiding van die events wordt nadrukkelijk co-creatief aangepakt, zodat zoveel mogelijk leerlingen en docenten daarbinnen hun rol kunnen pakken en kunnen leren. In 2021 was er een voorproefje met het operaproject waarbij leerlingen zelf onderdeel konden uitmaken van de voorstelling, en lessen kregen van choreografen, zangleraren en kunstenaars. In 2023 werd er een feestelijke Culturele Dag georganiseerd i.s.m. KleinKunstig waarbij er voor 2000 leerlingen workshops, clinics en voorstellingen waren georganiseerd en iedereen de hele dag met kunst en cultuur bezig was.

Dit jaar nog was er het grote muziekfestival MC Music met verschillende podia met uiteenlopende muziekstijlen als pop, rock, kleinkunst, hardcore en wereldmuziek. Bekende artiesten als Russo trokken veel leerlingen aan, die met zijn allen losgingen bij het hoofdpodium. Maar anderen gingen juist voor de nieuwe ontdekkingen en werden bijv. betoverd door de verstilde liederen van Clean Pete (die oprecht geëmotioneerd waren door de leerlingen die naar hen toekwamen om te zeggen hoe mooi ze het vonden). Alle podia werden goed bezocht en ook alle randprogrammering (podcast, fotoboot, just dance etc.) droeg bij aan de festivalkoorts. Voor de events is veel belangstelling bij de lokale media en lokale politiek, en onze leerlingen vinden het dan ook geweldig om de burgemeester rond te leiden in en om het schoolgebouw.

Vanuit het cuco-team en andere bij de Events betrokken docenten lukt het om veel vanuit de eigen netwerken en met behulp van oud-leerlingen voor elkaar te krijgen. Artiesten en hun bureaus onderschrijven de creatieve meerwaarde of maatschappelijke relevantie (kansengelijkheid o.a.) en denken constructief mee over de voorwaarden. Het cuco-team zou voor Events idealiter wel meer uren inzet mogen krijgen, omdat er nu heel veel overuren gemaakt worden ‘voor de goede zaak’, maar dat maakt de organisatie ook kwetsbaar.

Poster muziekfestival.

Samenwerkingspartners

Het Montessori College heeft een breed scala aan buitenschoolse partners en contacten (zie bijlage 6).

De structurele samenwerking en incidentele samenwerking met partners komt tot uitdrukking in gezamenlijke visievorming en activiteiten die bijdragen aan het aanbod voor kunst en cultuuronderwijs. Wij vinden het belangrijk dat alle leerlingen actief, receptief en reflectief ervaringen kunnen opdoen op het gebied van kunst en cultuur, zowel binnen als buiten de school. Er wordt gestreefd naar *actieve* cultuurbeoefening. In de cultuurprogramma's is daarom veel aandacht voor deelname aan en verdieping in kunst en cultuur.

De kunst- en cultuureducatie uit het culturele veld versterkt algemene kennis en geeft een breder inzicht in maatschappelijke ontwikkelingen. Daarmee kan het ook uitstekend ingezet worden voor andere vakken. Het versterkt bovendien het respect van iedere leerling voor de bekende en onbekende omgeving, expressies en concepten. Het is daarmee van wezenlijk belang bij het realiseren van de doelstellingen van het montessorionderwijs, waarbij binnen én buiten de school leren voorop staat. Tot slot draagt het ook bij aan de cultuur die we zelf met elkaar op school willen realiseren. Sommige relevante thema's als pesten of sociale media kunnen beter geagendeerd worden met behulp van een film of theatervoorstelling.

Subsidies en externe expertise

Samen met cultureel centrum Lindenberg hebben wij een subsidie toegekend gekregen van het Fonds voor Cultuurparticipatie (FCP) voor het versterken van kunst- en cultuuronderwijs binnen deze samenwerking. Met deze subsidie kunnen we professionals binnen én buiten de school inzetten voor de leerlingen van leerjaar 3 vmbo b/k.

Nijmegen is een regionaal cultuurcentrum met volop kunst en cultuur. De contacten met instellingen ontstaan en worden onderhouden door een actieve communicatie vanuit onze eigen persoonlijke netwerken, en door gerichte mailing van de partners en organisaties die zich met kunsteducatie bezighouden. We nodigen regelmatig gastdocenten uit, tijdens en buiten de reguliere lessen om. Mede daardoor wordt ons netwerk steeds vergroot en blijft het in beweging.

Evaluatie met samenwerkingspartners vindt op verschillende manieren plaats. Soms zijn er nagesprekken na de activiteiten met de betreffende actoren, soms is er feedback (over en weer) per mail of telefoon. Wat we merken is dat pro-actieve communicatie en onderhouden van relaties door het jaar heen een goed fundament opleveren voor een constructieve werkrelatie.

Docenten krijgen bijscholing bij culturele partner de Lindenberg.

Evaluatie en kwaliteitszorg

Het cultuurbeleid op het Montessori College wordt op verschillende manieren geëvalueerd. Het 'reguliere' onderwijsprogramma wordt door de vaksecties geëvalueerd en bijgesteld. De schoolleiding volgt het proces op afstand, waarbij de portefeuillehouder cultuur het proces begeleidt, fungeert als critical friend en zorgt voor afstemming. Voor de visitatie-cyclus wordt een zelf-evaluatie uitgevoerd, gevoed door input van leerlingen, ouders, collega's en partners.

Evaluatie-instrumenten en PDCA-cyclus

Langs formele weg geven leerlingen-enquêtes, leerlingen-arena's, leerlingenraad en klankbordgroepen inzicht in de ervaringen van leerlingen. Het vaststellen van het cultuurprogramma wordt gecommuniceerd met de kernteams. Het werk van de cultuurcoördinatoren wordt elk jaar in samenwerking en overleg met de portefeuillehouder en de kernteams samengesteld, geëvalueerd en vervolgens bijgesteld. We hanteren hierbij de PDCA-cyclus (Plan-Do-Check-Act) waardoor we de kwaliteit van onze acties gedurende de rit steeds kunnen verbeteren.

Op onze school is er regelmatig overleg ingepland met deelnemers uit de verscheidene vakgroepen, waaronder het aanjageroverleg, om zo continu een dialoog te voeren en elkaar op de hoogte te brengen over wat er allemaal speelt binnen de school. Jaarlijks worden er tevredenheidsonderzoeken afgenomen volgens een meetplan dat aan het begin van ieder schooljaar wordt vastgesteld. Dat zijn twee voorbeelden van continue, algemene kwaliteitsmonitoring waar we bij aan kunnen sluiten.

De examenresultaten van leerlingen bij tekenen en muziek worden elk jaar door vakdocenten geëvalueerd en de uitkomsten daarvan worden gedeeld met de schoolleiding. Binnen de cultuurstroom vinden er per project op verschillende manieren (vragenlijsten, klassengesprek) evaluaties plaats tussen leerlingen en cultuurdocenten. We willen in de komende jaren ook vaker ervaringen van leerlingen gaan 'oogsten' als onderdeel van of kort op de activiteiten, zodat we niet alleen feedback in handen krijgen vanuit een 'evaluatiemodus', maar ook inzicht in de doorleefde ervaringen van leerlingen.

Evaluatie en ontwikkeling

Hieronder volgt een kort overzicht van wat deze evaluaties en gesprekken op verschillende lagen ons hebben opgeleverd. Ook de verschillende scholings- en professionaliseringsbijeenkomsten worden genoemd. De uitkomsten van de evaluaties zijn eveneens gebundeld in bijlage 7.

Schoolleiding

Dit nieuwe cultuurprofielplan is in 2025 opgesteld in intensieve samenwerking met alle relevante geledingen en met de schoolleiding. De nadruk lag hierbij op het afstemmen van onze visie en ambities met die van de school. Wat hierbij helpt is dat de procesorganisatie nu al enige tijd goed loopt én er het hele schooljaar door afstemming is tussen cuco-team en schoolleiding. Hierdoor wordt kortcyclische feedback en aanpassing mogelijk, en werken we vanuit continue iteratie aan samenhang en kwaliteit.

Cuco-team

Tijdens de vorige periode (2021-2025) is er flink geïnvesteerd in de algemene professionalisering en teamtraining van het cuco-team. Inmiddels is een nieuw en uitgebreid cuco-team aan de slag, dat de vruchten plukt van de procesorganisatie die de afgelopen jaren is neergezet. Het strekt tot aanbeveling wel gerichte professionalisering op specifieke expertisegebieden in te zetten voor de huidige leden. Ook werkbezoeken aan andere scholen met good practices zijn goede investeringen. De reflecties van deelnemers aan deze professionaliseringsactiviteiten en bezoeken zullen worden verzameld.

Vakgroep kunst en cultuur

Het cuco-team heeft de 'one pager' aan de vakgroep voorgelegd en feedback gekregen voor het aanscherpen van de visie. Mondeling overleg heeft verder opgeleverd dat er niet alleen enthousiasme was over de nieuwe pijlers, maar ook een gezamenlijk idee over wat dat dan concreet kan opleveren in de

praktijk. Ook het oude en nieuwe (voorlopige) cultuurprofielplan zijn opnieuw gedeeld en de input van de vakgroep is gebruikt voor de inhoudelijke vernieuwingen en voor diverse bijlagen.

Evaluaties van leerlingen

De resultaten van de enquête onder leerlingen laten zien dat kunst en cultuur duidelijk aanwezig zijn op onze school en gewaardeerd worden. Wat nog verbeterd kan worden is dat leerlingen dit als een vanzelfsprekend en structureel onderdeel van hun leerproces gaan zien. Verder zal er de komende vier jaar nog verder gebouwd moeten worden aan een inspirerende culturomgeving. Aan de hand van onze pijlers geven we weer hoe we dat het beste kunnen doen:

Co-creatie:

Hoewel leerlingen regelmatig keuzes mogen maken bij kunstopdrachten, blijkt dat de link naar hun actieve betrokkenheid nog versterkt kan worden. Bij de Events zie je dat echt het merendeel van de leerlingen actief is, maar bij andere activiteiten buiten de lessen om, zoals de culturele avond, de Musical en het Filosofisch Café, is dat nog niet voldoende het geval. Ook bij de organisatie daarvan zijn nog weinig leerlingen betrokken. Dit biedt kansen om leerlingen meer mede-eigenaar te maken over de gehele breedte van het culturele aanbod, zodat zij niet alleen deelnemen, maar ook meedenken en creëren. Deze vorm van co-creatie willen we komende vier jaar gaan uitbreiden naar zoveel mogelijk onderdelen.

Flow:

Binnen de lessen ervaren veel leerlingen momenten van keuzevrijheid, wat kan bijdragen aan een gevoel van flow. Deze pijler is nieuw, en we verwachten dat we de komende jaren samen met de kunstvakdocenten hierin veel progressie kunnen boeken. Waar het gaat om de integratie van kunst en cultuur met andere vakken zien we dat we hier een enorm potentieel te winnen hebben. Door vakken meer te verbinden en creatieve processen te laten doorstromen naar andereleergebieden, kunnen we leerlingen helpen om die diepe concentratie en plezier in leren vaker te ervaren. Op die manier verwachten we dat het voor leerlingen ook makkelijker wordt om 'in de flow' te komen, omdat ze snappen wat de voorwaarden hiervoor zijn en waarom het belangrijk voor ze is.

Wondere wereld:

Culturele excursies en bezoeken aan musea of theaters komen veelvuldig voor, maar worden niet altijd voorbereid of nabesproken op een manier die verwondering versterkt. Ook buitenschoolse activiteiten voelen voor veel leerlingen niet als vanzelfsprekend dienend aan hun leerproces. Hier ligt een kans om kunst en cultuur niet alleen zichtbaar te maken in een losstaande activiteit, maar ook betekenisvol in hun persoonlijke leertraject – een wondere wereld waarin leerlingen zich laten verrassen en inspireren krijgt zo een duurzame uitwerking.

Faciliteiten en beleving:

De praktische kant van het aanbod is volgens de leerlingen goed geregeld: bijna driekwart van de leerlingen vindt dat er voldoende materialen, ruimtes en podia zijn. Toch ervaart slechts een derde de school vaak als een echte cultuurprofielschool, terwijl één op de vijf dit helemaal niet zo ziet. Het profiel is dus aanwezig, maar nog niet stevig verankerd in de beleving van alle leerlingen.

Conclusie

Het Montessori College heeft een solide fundament voor cultuuronderwijs. Door meer ruimte te geven aan co-creatie, het stimuleren van flow in creatieve processen en het openen van een wondere wereld vol kunst en cultuur, kunnen we het cultuurprofiel versterken en voor alle leerlingen herkenbaar en inspirerend maken.

Evaluaties van ouders

Ouders herkennen dat cultuuronderwijs op het Montessori zichtbaar is in diverse vormen: creatieve vakken, geschiedenisprojecten, uitstapjes naar musea, muziekfestivals, duurzame projecten (Sustainable Games), koken, kunst en handvaardigheid, politieke debatten en internationale uitwisselingen. Deze brede waaier van activiteiten laat zien dat cultuur een plek heeft in het onderwijs en bijdraagt aan een veelzijdige ontwikkeling van leerlingen.

Sterke punten volgens ouders zijn:

1. Een breed aanbod: Van kunst en muziek tot maatschappelijke thema's en internationale ervaringen.
2. Activiteiten zoals de Cultuurdag en projecten die aansluiten bij het Montessori-gedachtegoed.
3. Ruimte voor creativiteit: Niet alleen maken, maar ook denken en reflecteren – een kans om de drie Montessoridoelen (zelfstandigheid, verantwoordelijkheid, verbondenheid) zichtbaar te maken.

Kritische punten volgens ouders richten zich op de cultuurstroom. Deze wordt inhoudelijk en als structuur gewaardeerd, maar krijgt kritiek door onduidelijke communicatie en organisatorische knelpunten. Ouders benadrukken dat openheid en eerlijkheid richting hen hierin van cruciaal belang is.

Ouderwensen en kansen:

1. Maak het specifiek en betekenisvol: Bij creatieve vakken niet alleen iets maken, maar ook het denkproces en reflectie zichtbaar maken.
2. Breder perspectief: Niet alleen fun-reizen, maar ook meer 'maatschappelijke' bezoeken aan bijv. gebedshuizen en ontmoetingen met verschillende geloofsovertuigingen om gelijkheid en begrip te bevorderen.
3. Promotie en betrokkenheid: Zorg dat het cultuurprofiel goed gepresenteerd wordt aan ouders en leerlingen, zodat het enthousiasme groeit – ook als gezamenlijke ervaring binnen gezinnen.
4. Ruimte voor avontuur: Stimuleer het gevoel van ontdekken en op reis gaan, passend bij de pijler Wondere Wereld.

Koppeling aan de drie Pijlers:

Co-creatie: Ouders vragen om meer transparantie en samenwerking in het vormgeven van cultuuractiviteiten. Dit betekent dat we leerlingen én ouders betrekken bij keuzes en organisatie.

Flow: Zorg voor een duidelijke structuur en flexibiliteit in roosters, zodat leerlingen zich kunnen onderdompelen in creatieve processen zonder organisatorische obstakels.

Wondere Wereld: Maak van cultuuractiviteiten een bron van verwondering en betekenis – van musea tot maatschappelijke projecten en ontmoetingen die het wereldbeeld van leerlingen verruimen.

Conclusie:

Ouders zien veel waarde in het cultuuronderwijs, maar vragen om meer duidelijkheid, samenhang en diepgang. Door de cultuurstroom te herpositioneren, communicatie te verbeteren en activiteiten te koppelen aan de Montessori-pijlers, kan het Montessori College een sterk en herkenbaar cultuurprofiel neerzetten dat niet alleen zichtbaar is, maar ook beleefd en gewaardeerd wordt.

Externen

Tijdens en na afloop van samenwerkingen met onze culturele partners wordt er teruggeblikt op de samenwerking. Zo wordt er input van leerlingen en docenten op school gevraagd over het programma en de uitvoering, maar ook van de gastdocenten, kunstenaars en projectleiders die voor het (externe) programma verantwoordelijk zijn. De uitkomsten uit deze evaluatie worden meegenomen bij het organiseren en uitvoeren van volgende activiteiten. Zo was het belangrijkste inzicht uit de evaluatie met Kleinkunstig dat zij de samenwerking op de lange termijn met onze school erg waarderen, doordat je op deze manier kennis opbouwt over wat wel en niet succesvol is en je daardoor betere en sterkere programma's neer kan zetten, zoals we ook gedaan hebben bij de Culturele Dag.

Reflectie op zelfevaluaties door Cuco-team

De zelfevaluatie toont aan dat het Montessori College een stevige basis heeft voor kunst- en cultuuronderwijs, maar dat het cultuurprofiel nog niet overal als vanzelfsprekend wordt ervaren. Er is veel bereikt: structurele samenwerking met culturele partners, een breed aanbod van kunstvakken en activiteiten, en een duidelijke Montessori-visie waarin creativiteit een kernwaarde is. Tegelijkertijd zien we dat integratie in het schoolplan, betrokkenheid van leerlingen en vakoverstijgende samenhang nog veel aandacht vraagt. De komende vier jaar richten we ons op drie pijlers die onze ambitie richting geven, zoals eerder in dit plan is toegelicht. Als we de evaluatie-uitkomsten nu naast de pijlers leggen zien we een aantal zaken naar voren komen:

Co-creatie

Uit de zelfevaluatie blijkt dat leerlingen wel betrokken worden bij culturele activiteiten, maar vooral als deelnemers. Meehelpen bij organisatie en inhoud gebeurt nog te beperkt, of alleen bij sommige onderdelen goed. Ook vakoverstijgende samenwerking tussen docenten staat nog in de kinderschoenen. We willen daarom de komende jaren leerlingen structureel laten meedenken en meebeslissen over culturele projecten (bijv. culturele avonden, mixweken, fashionweek) en docenten professionaliseren in co-creatieve werkvormen en vakoverstijgende projecten.

Wondere wereld

De school biedt culturele excursies en activiteiten, maar voorbereiding en reflectie zijn vaak beperkt. Het portfolio wordt gebruikt, maar kan sterker bijdragen aan persoonlijke ontdekking. Er wordt momenteel nagedacht over een nieuwe rol van een algemeen portfolio ('Mijn Ontwikkelplan', MOP) voor meer kansrijk determinatiebeleid (bepalen schoolniveaus), om leerlingen en mentoren meer de regie te geven over de te volgen route (i.p.v. dit vooral bij rapportvergaderingen op basis van cijfers te bepalen, zoals dit al plaats vind op het VMBO B/K). De krachtige rol die kunst- en cultuuronderwijs kan spelen in reflecteren en leren willen we graag daarin mee laten nemen. Als het gaat om excursies en culturele reizen moeten we meer nadenken en collega's aanzetten tot creatieve opdrachten die verwondering en verdieping stimuleren.

Flow

Deze pijler is nieuw, maar sluit aan bij onze ambitie om meer te gaan werken vanuit energie en beleving. We zullen in de evaluaties de komende jaren daar ook andere vragen over moeten stellen en vooral ook de ervaringen van leerlingen en collega's gaan ophalen in die energieke situaties.

Samengevat:

De komende vier jaar zetten we in op een cultuurprofiel dat niet alleen aanwezig is, maar voelbaar en beleefd wordt door álle leerlingen. Door co-creatie, het openen van een wondere wereld en het creëren van flow, maken we kunst en cultuur tot een vanzelfsprekend en inspirerend onderdeel van ons onderwijs.

Leerlingen presenteren tijdens het muziekfestival.

Bijlage 1: Reflectie op vorige visitatie

Terugblik op de laatste visitatie

We zijn de visitatiecommissie van de VCPS dankbaar voor hun waardevolle feedback en nemen de aanbevelingen ter harte.

De commissie constateerde dat ons cultuurprofiel nog mist aan samenhang en een duidelijke gezamenlijke visie vanuit de schoolleiding. Ook ontbreekt er soms zichtbaarheid van onze culturele activiteiten in de praktijk. Positief werden de goede samenwerking met partners en de betrokkenheid van leerlingen beoordeeld.

Ambities voor de komende jaren

Met het oog op de aanbevelingen hebben we de volgende concrete ambities:

1. Ontwikkelen van gezamenlijke visie en beleid

- het verder professionaliseren van het werken met 4 cultuurcoördinatoren met een duidelijke taakverdeling, werken vanuit ieders expertise en netwerk.
- het blijven borgen en onderhouden van de samenwerking met de schoolleider met portefeuille "cultuur"
- Samen met leerlingen, docenten en schoolleiding formuleren van een duidelijke "stip op de horizon" voor ons cultuurprofiel en zorgen dat dit in het nieuwe schoolplan (2026-2030) een prominente plek heeft
- We blijven een tweejaarlijkse grootschalige culturele activiteit organiseren voor alle leerlingen en medewerkers van het Montessori College.

2. Versterken van randvoorwaarden

- We blijven investeren in kunstlokalen.
- We evalueren de taakomschrijving voor cultuurcoördinator en stellen bij waar nodig.
- We blijven aandacht hebben en investeren voor meer plekken waar we in de school het gemaakte werk van leerlingen tentoonstellen.

3. Verdiepen van het curriculum

- We blijven de cultuurklas in het VMBO basisberoepsgerichte en kaderberoepsgerichte leerweg verder door ontwikkelen.
- We versterken de samenwerking met culturele partner de Lindenberg om kunst- en cultuuronderwijs in het VMBO bovenbouw een betere bedding te geven in de school. Daarbij hebben we extra middelen toegekend gekregen vanuit de subsidie versterking cultuureducatie vmbo.
- We brengen in beeld welke projecten er binnen de school het interdisciplinair werken tussen kunstvakken en niet-kunstvakken versterken. Dit als inspiratie voor vakken waar dat nog niet of nauwelijks onderdeel van het aanbod is.

4. Vergroten van betrokkenheid en communicatie

- Goede interne en externe communicatie over cultuurprofiel in samenwerking met het PR-team beter in beeld brengen en een communicatieplan maken.
- Benutten van bestaande connecties met culturele partners van collega's die nog niet bij het cultuurcoördinatorenteam in beeld zijn.
- Structurele betrokkenheid van team, leerlingen en ouders vergroten door bijvoorbeeld panelgesprekken te organiseren en zorgen dat cultuur op de agenda staat binnen de diverse gremia.

5. Versterken van kwaliteitszorg

- Consequent feedback op halen bij docenten en leerlingen over beleving cultuurprofiel en na elke uitgevoerde culturele activiteiten.
- Agenderen van cultuur in leerlingenraad
- vervolgens vertalen de cultuurcoördinatoren samen met de betrokken schoolleider de evaluaties naar nieuwe doelen en jaarplannen. Met deze ambities willen we de komende jaren ons cultuurprofiel verder versterken en beter verankeren in de school.

Leen Eimers, Marijne Flantua, Micha Elout, Nagihan Dilaver en Jacob Westra

Bijlage 2: Brief naar aanleiding van visitatie 2021

Aan de directie van het Montessori College Nijmegen
t.a.v. mw. Berni Drop, rector
Kwakkenberg 27
6523 MJ Nijmegen

datum:
31 oktober 2021
kenmerk:
VIS14102021

onderwerp: Visitatie Montessori College Nijmegen

Geachte mevrouw Drop, beste Berni,

Allereerst wil ik jou en al degenen die hebben bijgedragen aan de visitatie van donderdag 14 oktober jongstleden hartelijk danken voor de warme ontvangst en voor de manier waarop jullie ons in staat stelden de visitatie uit te voeren. Ik doe dat namens het visitatieteam, dat bestond uit Tilka Sloomans en Filsan Mohamud, beiden leerlingen 6-vwo van het Montessori Lyceum Amsterdam, Germain Creyghton, conrector van het Coornhert Lyceum in Haarlem, Annemarie Buren, cultuurcoördinator van het Montessori Lyceum Amsterdam, Hans Luyendijk (vaste visiteur van de Vereniging voor Cultuurprofielscholen) en ondergetekende, eveneens lid van het vaste visitatieteam.

Hieronder geven we onze bevindingen weer, die we al deelden aan het eind van de dag, ten overstaan van een groot aantal betrokkenen met wie we eerder die dag spraken. Wat ik toen stapsgewijs noemde - alle elementen die uiteindelijk leidden tot ons eindoordeel - volgt hieronder in uitgebreider vorm. Beschouw deze overwegingen deels als waardering voor wat jullie in de afgelopen twee jaar hebben gedaan en deels als aandachtspunten en aanbevelingen voor het verder ontwikkelen van het (cultuur)schoolbeleid in de komende tijd.

Ter voorbereiding van onze visitatie werden we vergast op een virtuele map, die tot de rand toe was gevuld met documenten die betrekking hadden op de resultaten, de plannen en de inzichten die het cultuurprofiel van de school bepalen. Belangrijkste leidraad voor de visitatie vormden het advies van het visitatieteam van 10 december 2018, de reflectie op dit advies, getiteld Reflectieverslag d.d. 13 september 2021, het Cultuurprofielplan 2021-2025 en het Schoolplan Montessori College 2020-2024. Daarnaast konden we kennisnemen van een groot aantal in- en externe publicaties, vakwerkplannen, evaluaties en samenwerkingsdocumenten met externe partijen.

Het Schoolplan Montessori College 2020-2024 bleek als bijgevoegd Word-bestand te groot om te openen (in PDF-vorm ging dat gelukkig beter) maar hoe groot het plan in werkelijkheid was, bleek pas toen we het op school in handen kregen: een enorm, magazine-achtig document dat ons vooral opviel door de bloemrijke taal waarin het onderwijs op het Montessori College Nijmegen werd gekarakteriseerd, maar helaas ook door het feit dat het woord cultuur of cultuurprofielschool er nauwelijks in voorkwam. Wellicht is die marginale rol het gevolg van het feit dat de cultuurcoördinatoren, zoals ze zelf aangaven, "pas met het Schoolplan zijn geconfronteerd toen het al helemaal klaar was".

We voerden geanimeerde gesprekken met de schoolleiding, Berni Drop, Margreet Zuidgeest en Jacob Westra, met de drie cultuurcoördinatoren, Agnes Smit, Margot van Neerven en Mannick Wolters, met de leerlingen. We sloten de gespreksreeks af met de een tiental docenten/medewerkers. Tussen de gesprekken door kregen we volop de gelegenheid om door de school te lopen en soms even een kijkje te kunnen nemen in een lokaal waar les werd gegeven. Daarbij viel op hoe mooi en functioneel de school is verbouwd en hoeveel ruimte is vrijgemaakt voor het exposeren van werk van leerlingen en andere kunstuitingen. De tekenles, waarbij brugklassers en hun (groot)ouders, andere familieleden of kennissen -

tegenover elkaar zittend - elkaars portret schilderden vonden we een prachtig initiatief en verdient het om hier apart vermeld te worden.

De gesprekken met de verschillende groepen kenmerkten zich door een open en vaak ontspannen sfeer, zij het dat de inhoudelijke verschillen soms groot waren. Het was ons volstrekt duidelijk dat allen die wij spraken trots zijn op hun school en bereid zijn om alles te doen wat noodzakelijk is om de vlag hoog te houden. Leden van de schoolleiding, cultuurcoördinatoren, docenten en leerlingen stonden open voor alle vragen en steeds weer bleek de ons toegemeten tijd te kort.

We kiezen ervoor om – voorafgaand aan de min of meer traditionele reeks aanbevelingen per domein - van de verschillende gesprekken apart verslag te doen, juist omdat ze onderling zo sterk verschilden en we, naarmate de dag vorderde, steeds beter begrepen waarom gekozen is voor zichtbaarheid, verbinding en de stem van de leerling als pijlers voor het cultuurprofielplan. Die geven onzes inziens perfect aan waar de focus op moet liggen - en waar het nu vaak aan ontbreekt.

De corona-periode maakte wel dat het voor ons problematisch was om een inschatting te maken van de realiteitswaarde van de vaak als een soort excuus aangevoerde vertraging van ontwikkelingen in de school als gevolg van de pandemie. Maar wat overheerste was de zichtbare opluchting bij alle betrokkenen dat er weer ruimte was voor het aanpakken en uitwerken van alle voorgenomen plannen, initiatieven en ambities, die door corona in de tijd enigszins waren gestold.

De schoolleiding

In het gesprek met de leden van de schoolleiding lag de nadruk op het grotere plaatje: logisch, want je begint met het totaalbeeld van de school. Daarbij werd duidelijk dat het Montessoriaanse gedachtegoed de basis vormt van alles wat er op school gebeurt, waarbij het begrip cultuur als een vanzelfsprekend onderdeel daarvan wordt meegenomen. De inmiddels tot cliché geworden uitspraak dat cultuur “als het ware in het DNA van de school zit”, gold ook hier: misschien dat daarom het antwoord op onze vraag waarom de school nu eigenlijk een cultuurprofielschool wil zijn en wat de doelen zijn die uit die ambitie voortvloeien, bleef hangen in abstracties. Toen we vroegen naar een concreet stappenplan, studielast en lessentabellen, een cijfermatigoverzicht van het aantal deelnemers aan de kunstvakken, cultuuronderwijs in de niet-kunstvakken en een helder beeld van de school-over-vier-jaar, bleef een concreet antwoord uit. Het leek wel of de schoolleiding deze zaken minder belangrijk vond dan bijvoorbeeld het uitgangspunt dat “de regie van het onderwijs bij de leerling moet worden gelegd”: wat daarmee bedoeld werd, was ons niet geheel duidelijk. Daarnaast gaf het gesprek wél een helder beeld over waar de school aan had gewerkt, na de vorige visitatie van de VCPS: er was een stevig cultuurteam tot stand gekomen, het cultuurteam was met een docent uitgebreid, op een betere communicatie was fors ingezet en door al die factoren was er sprake van een inmiddels stevig fundament onder het cultuuronderwijs op school: “We weten nu waar we staan, nu is het zaak het onderwijs verder te ontwikkelen en zichtbaar te maken”, verwoordde Jacob Westra de stand van zaken.

De cultuurcoördinatoren

Het gesprek met de drie cultuurcoördinatoren was eveneens zeer geanimeerd. De aanbevelingen van de vorige visitatiecommissie ter harte nemend, was men te rade gegaan bij andere scholen, bijvoorbeeld om een beeld te krijgen van een betere communicatie tussen cultuurteam en schoolleiding. Ook waren er gesprekken geweest met de schoolleiding en was er nu sprake van structureel overleg met de portefeuillehouder uit de schoolleiding. Toch voelen de cultuurcoördinatoren zich nu vaak nog op (te) grote afstand staan van de schoolleiding: die verbinding is nu goed, maar kan beter: daar ligt naar het oordeel van de visitatiecommissie een duidelijk aandachtspunt. Ook hier vroegen we wat we zouden zien als we over vier jaar zouden terugkomen. “De Beuk verbinden met de Berk, een coherent aanbod, meer verbinding met andere vakken en zichtbaarheid voor alle bezoekers dat het Montessori College een cultuurprofielschool is”, antwoordden de drie cultuurcoördinatoren eenstemmig. Wat betreft de zichtbaarheid was men niet echt tevreden met de plaats van het cultuuronderwijs in het schoolplan en

evenmin met het bescheiden aandeel ervan op de website van de school. Met het begrip verbinding hangt ook organisatie samen, en daar valt een wereld te winnen, vonden de coördinatoren. De verbouwing van de school, het integreren van de verschillende leerlingstromen en het goed organiseren van nieuwe elementen als de Specials (extra-curriculaire lessenreeksen): ziedaar de uitdagingen waarvoor men zich gesteld ziet, problemen die bijvoorbeeld zouden kunnen worden opgelost door de leerlingen een grotere stem te geven in de leerling-arena's, waar het cultuuronderwijs nog niet aan de orde kwam. Tenslotte bestaat het onderwijs bij gratie van de leerling en is het doel om meer leerlingen te laten kiezen voor een kunstvak: een directe relatie met hen is dus van wezenlijk belang.

De leerlingen

Het gesprek met de leerlingen was een bijzondere ervaring. Niet alleen waren de leerlingen, afkomstig uit verschillende afdelingen en leerjaren, buitengewoon kritisch, ze wisten hun grieven ook zó te verwoorden dat er volgens ons helemaal niets mis is met de stem van de leerling op het Montessori College Nijmegen. Natuurlijk, de andere kant was er ook: ze gingen graag naar school, vonden het wel erg druk (zeker na de herindeling van de gebouwen) maar gezellig en er gingen ook heel veel dingen goed. Maar ze waren slecht te spreken over de organisatie van de lessen, de (volle) plekken en de wat oppervlakkige en soms chaotische uitvoering van wat zo fraai was voorgespiegeld. De geringe keuze voor kunstvakken in de bovenbouw werd door hen verklaard door het feit dat leerlingen door onderlinge communicatie vaak al een beeld hadden van een vak of een docent nog voordat er gekozen werd: men gaf op basis van die verhalen dan de voorkeur aan een andere invulling van het profiel. Over het algemeen waren de leerlingen teleurgesteld in het aanbod en soms ook in de uitvoering van de kunstvaklessen. De ruimte die ingeroosterd was voor de specials werd vaak benut voor begeleidingslessen en dat was volgens hen niet de bedoeling van deze opzet. Over de cultuurstroom waren de leerlingen beter te spreken: een groot aanbod en bevlogen docenten.

De docenten

Ook de docenten gaven aan dat het aanbod van het onderwijs – ook bij de kunstvakken – idealiter vanuit de leerling moet ontstaan, maar dat tussen droom en daad nogal wat praktische bezwaren in de weg stonden. Iedereen was ervan overtuigd dat er “heel veel gebeurt”, maar dat de onderlinge samenhang soms wel te wensen overlaet. Gevraagd naar integratieve initiatieven gaf de docent scheikunde een voorbeeld door te beschrijven hoe leerlingen moleculen ook fysiek konden uitbeelden, maar bij dat voorbeeld bleef het; men bleef zoeken naar nieuwe vormen van samenwerking tussen cultuur en bèta. De zichtbaarheid van wat er allemaal gebeurde en waar dat plaatsvond, was in de ogen van de docenten erg belangrijk: zo zien leerlingen van elkaar wat ze doen en dat werkt aanstekelijk. De lage participatiegraad van leerlingen in de cultuurstroom werd geweten aan corona, maar nu alles weer normaal werd, konden er nieuwe initiatieven ontplooid worden. Er waren plannen genoeg: onder andere voor een Opera, die dwars door alle vakken, jaarlagen en afdelingen heen, heel veel leerlingen op de been zou krijgen: dat moest allemaal nog wel gestalte krijgen. Op onze vraag naar wat de grootste wens was, antwoordden de docenten dat het mooi zou zijn als er – analoog aan de sportspecialisatie ook een cultuurspecialisatie tot stand zou komen in de vmbo-onderbouw. Op het wensenlijstje van het VMBO stond ook de realisatie van een cultuurwereld naast de andere beroepenwerelden binnen D&P. Van belang was ook, vonden de docenten, dat niet de architect, maar de leerling de kleur bepaalt van de leeromgeving: een metafoor die weergeeft hoe men vindt dat een school voor montessorionderwijs eruit moet zien en hoe men wil dat het onderwijs gestalte krijgt, ook al is men gevoelig voor het bezwaar dat je dan organisatorisch gezien behoorlijke risico's neemt. De paradox tussen individuele ontplooiing van leerling en docent en samenhang en organisatie anderzijds doet zich hier voelen. Niettemin was - wat ons betreft - na al deze gesprekken het beeld compleet en de cirkel rond. Hieronder zullen we de verschillende domeinen de revue laten passeren.

Domeinen Beleid en Visie en doelen

In de beleidsdocumenten en in het gesprek met de schoolleiding hebben we tevergeefs gezocht naar concrete doelstellingen en routes om daar te komen. In de overige gesprekken hebben we evenwel een flink aantal plannen en concrete wensen kunnen noteren. Het zal geen grote inspanning vergen om het

cultuurprofielplan op korte termijn te voorzien van een concreet meerjarenplan: de bouwstenen liggen (zelfs in deze brief) voor het oprapen.

Sinds de vorige visitatie hebben de cultuurcoördinatoren een betere greep op visie en doelen van het cultuuronderwijs gekregen. Niettemin zijn de verschillen in opvatting daarover bij de diverse geledingen nogal uiteenlopend: de cohesie die in het Cultuurbeleidsplan is omschreven, moet in de praktijk van alledag meer gestalte krijgen, bijvoorbeeld door het cultuurteam een duidelijker plaats en een luidere stem te geven in de schoolorganisatie. Er is nu nog vaak sprake van een eilandjescultuur

BRIEF NAV VISITATIE MONTESSORI COLLEGE NIJMEGEN 14-10-2021.DOCX 5 / 7

waarbij de uitdaging is om die eilandjes stevig te verbinden en de onderlinge communicatie te bestendigen. Daarnaast moet men zich – zoals gezegd - bewust zijn van het feit dat een grote nadruk op de individuele ontplooiing van leerlingen én docenten, een belemmerend effect zou kunnen hebben op het streven naar samenhang.

Domein Randvoorwaarden

De materiële voorzieningen zijn prima op orde, de school oogt helder en de cultuur is prominent zichtbaar in de inrichting van lokalen en andere ruimtes. In immateriële zin voldoet de school aan de eisen die je aan een cultuurprofielschool kunt stellen en is de facilitering van de kunstcoördinatoren goed geregeld. Wij troffen enthousiaste docenten die goed op de hoogte zijn van wat er goed gaat en wat niet. Ze voelen zich verantwoordelijk om op de ingeslagen weg door te gaan en zo de school verder te helpen bij het vormgeven van het cultuurprofiel.

De leerlingen leverden – zoals vaker bij visitaties – een bijdrage die aan duidelijkheid niets te wensen overliet. Gezien hun kritische opmerkingen zou het aanbeveling verdienen om de leerlingen via leerlingarena's verder bij de evaluatie en ontwikkeling van het cultuurcurriculum te betrekken.

Domein Curriculum

De commissie was net als de vorige keer onder de indruk van de grote hoeveelheid aan projecten, waarbij zij het streven om meer samenhang en integratie met andere vakken mogelijk te maken, van harte toejuicht. De inhoudelijke kracht van de cultuurstroom en de leerlingaantallen die voor de kunstvakken in de bovenbouw kiezen zijn vooralsnog te bescheiden om erop te vertrouwen dat alles vanzelf goed blijft lopen en blijft sporen met de ambities die in het Cultuurprofielplan zijn vastgelegd.

Domein Samenwerking en Communicatie

We hebben als visitatiecommissie dit domein onvoldoende ter sprake kunnen brengen, maar vertrouwen erop dat de inmiddels goed ontwikkelde samenwerking met culturele partners de verwachting wettigt dat het cultuurprofiel in de toekomst binnen, maar ook buiten het schoolgebouw een stevig fundament zal blijven. Wat betreft de externe communicatie is het visitatieteam van oordeel dat die meer dan voldoende is en een coherent karakter draagt; de website zou evenwel meer cultuur mogen ademen. De school zou er ook goed aan doen om zich meer te manifesteren in de buitenruimte en die buitenwereld meer de school in te trekken.

Domein Kwaliteitszorg

Ook ten aanzien van dit domein vertrouwen we erop dat de zelfreflectie bij de leerlingen, docenten en andere verantwoordelijken – nog steeds een prominent aspect van het onderwijs op het Montessori College is. Zelfreflectie is een van de montessorikarakteristieken die goed in de school is geïnternaliseerd en die een voortdurende evaluatie en kwaliteitsbewustzijn waarborgt. Voor een analyse van of een gesprek over de uitkomsten van inspectiebezoeken of visitaties door het Voortgezet Montessori Onderwijs ontbrak de tijd, maar uit niets wat we hebben gehoord of gezien valt op te maken dat hier iets aan zou ontbreken.

De aanbevelingen

We besluiten deze verkenning van de verschillende domeinen met een korte samenvattende opsomming van de aanbevelingen die tussen de regels door al te lezen waren:

- Het cultuurprofiel verdient een prominenter plaats in een volgend schoolplan;
- Er moet een duidelijke(r) verbinding gezocht worden tussen Berk en Beuk;
- De specials kunnen aan aantrekkingskracht winnen door middel van certificaten, die de door de leerlingen ervaren vrijblijvendheid zouden verminderen;
- Het beleid zou gericht moeten zijn op het vergroten van aantal leerlingen dat kunstvak kiest als eindexamenvak;
- Het beleid zou erop gericht moeten zijn het percentage deelnemers aan cultuurstroom in onderbouw te verhogen;
- Gestreefd zou moeten worden naar meer samenhang tussen kunst- en met name de bètavakken;
- Het verdient aanbeveling om een cultuurwereld binnen D&P in de VMBO- bovenbouw op te zetten;
- Er zou een start gemaakt moeten worden met een cultuurspecialisatie in de VMBO- onderbouw;
- De zichtbaarheid van het cultuurprofiel zou moeten worden vergroot.

Tot slot

De visitatiecommissie die in 2018 de school bezocht, schreef in haar eindrapport:

“Het Montessori College Nijmegen wil graag als Cultuurprofielschool aangemerkt blijven. Die wens leeft bij alle geledingen en allen die wij gesproken hebben zijn van mening dat het predicaat Cultuurprofielschool bij de school hoort: cultuur zit – net als montessori - als het ware in het DNA van de school en de erkenning als Cultuurprofielschool is voor allen die wij spraken, vanzelfsprekend. Toch zet de visitatiecommissie vraagtekens bij de mate waarin het cultuurprofiel gemeenschappelijk wordt beleefd en uitgedragen. De vraag waarom je een Cultuurprofielschool wilt zijn en wat de toegevoegde waarde ervan is voor de school als geheel zowel als voor de individuele leerling, verdient een helder antwoord. Het draagvlak is zeker stevig genoeg, maar wat ontbreekt is een duidelijke stip op de horizon en de samenhang in het (cultuur)beleid om die koers te volgen.”

Dat deze observaties voor een groot deel nog steeds geldig zijn, wil niet zeggen dat er niets is veranderd. Integendeel: de stip op de horizon is de afgelopen jaren duidelijker geworden, er is veel bereikt en ontwikkeld, maar er liggen nog uitdagingen genoeg voor de toekomst.

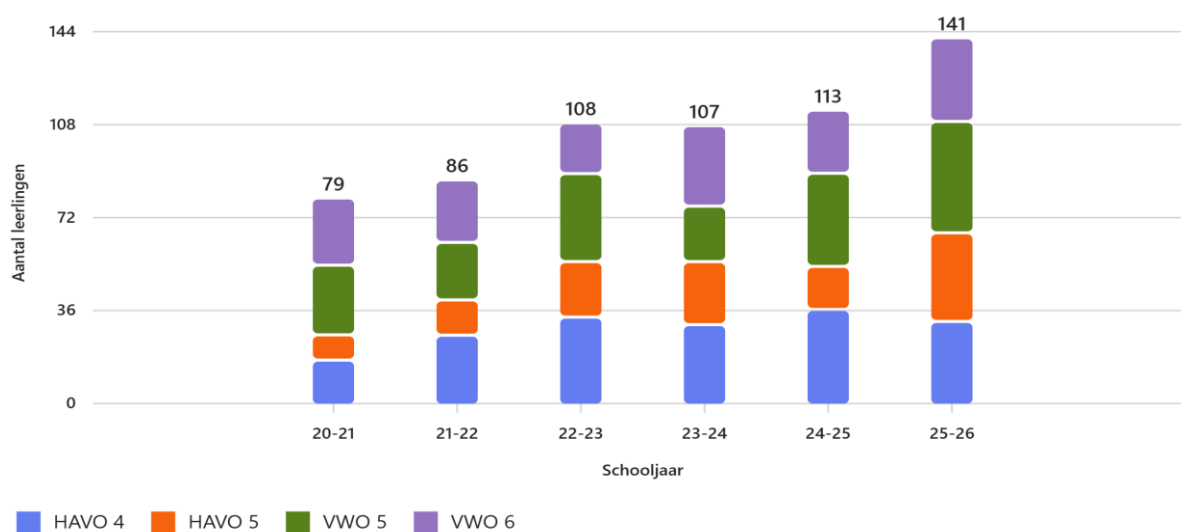
Alles overziend is het advies van het visitatieteam aan het bestuur van de Vereniging Cultuurprofielscholen om het lidmaatschap van de VCPS en de erkenning als cultuurprofielschool van het Montessori College Nijmegen te verlengen voor de duur van vier jaar.

Wij wensen de school veel succes in de komende jaren!

Vriendelijke groet,
namens de andere leden van het visitatieteam,
Christa Thoolen

Bijlage 3: Cijferbeeld deelname cultuurvakken

Deelname leerlingen campus Nijmegen aan examens in cultuurvakken Muziek en Tekenen (havo en vwo)

Leerlingenaantallen Campus Nijmegen kunst en cultuur per (keuze)vak

Schooljaar	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025	2025-2026
<i>Cultuurspecialisatie</i>					
Cultuurstroom k27	76	60	53	72	53
Cultuurspecialisatie k33			21	29	27
<i>Examenvak Vmbo-TL</i>					
Tekenen	15	13	28	36	41
<i>Praktijkvak</i>					
Mode (keuzedeel D&P)			19	19	40
<i>Specials</i>					
Voordrachtsfestival	8	8	5	15	11
Musical			22	24	27
<i>Moderne vreemde talen</i>					
(Cambridge) Engels	173	197	190	170	181
Duits	227	224	244	218	191
Frans	72	74	80	96	97
Spaans	81	82	78	83	60
Informatica	100	78	79	63	51

Startdocument Visitatie Cultuurprofiel

2025 - 2029

Montessori
College
Nijmegen

[montessoricollege.nl/
leerroutes/montiart/](https://montessoricollege.nl/leerroutes/montiart/)

Kunst en cultuur vormen het kloppend hart van ons Montessori College. Sinds 2009 zijn we een cultuurprofielschool en samen gaan we de komende jaren (2025-2029) op weg naar de prachtige mijlpaal van 20 jaar cultuurprofiel. In de tweede helft van dit jaar zal er hiervoor een nieuw cultuurprofielplan worden opgesteld. Op 10 december 2025 mogen wij vol trots de visitatiecommissie van de VCPS ontvangen en met hen terug- en vooral vooruitblikken.

Kunst- en cultuuronderwijs beschikt over een uniek potentieel om fundamentele leerprocessen te stimuleren voor creatief vermogen, kritisch denken en betekenisgeving. Dit zijn dan ook kerndomeinen van de overheid, ondersteund door decennia van gedegen wetenschappelijk onderzoek. Wij willen onze visie echter niet baseren op talloze bewezen leeruitkomsten. Die spreken voor zich en nadruk erop kan een ongewenste

instrumentele benadering uitlokken. Voor ons vertegenwoordigen kunst en cultuur diep-menselijke waarden als zelfexpressie, nieuwsgierigheid, autonomie, verbondenheid en openheid. Zonder die waarden is onderwijs ondenkbaar.

Voor het vertalen van deze waarden naar een programma, werkwijze en leercultuur gaan wij voor 'kunst en cultuur met een grote letter M'. Dat wil zeggen dat we de Montessori-filosofie van onze school met ambitieuze en vernieuwende ideeën zullen omarmen én uitdagen. Drie pijlers gaan daarbij richting geven:

- 1) **co-creatie**: we gaan de pijler stem van de leerling verder vormgeven en écht co-creëren met alle partijen
- 2) **wondere wereld**: we gaan diepere verbondenheid met de wereld opzoeken
- 3) **flow!**: we gaan ontwerpen en organiseren vanuit beleving en energie.

Personeel

Er zijn twee cultuurcoördinatoren aangesteld die vanuit de niet-lesgebonden taken hiervoor 140 klokuren krijgen en twee cultuurcoördinatoren aangesteld die vanuit de niet-lesgebonden taken hiervoor 70 klokuren krijgen.

Bekostiging activiteiten/leer- en hulpmiddelen

Op het Montessori College zijn er budgetten per vak. Voor de kunst- & cultuurvakken geldt dat er naast het vakgroep-budget een apart cultuurbudget is. Voor dit budget (cultuur algemeen) zijn de cultuurcoördinatoren de budgethouders.

Bekostiging cultuur algemeen (contributie, activiteiten, voorstellingen, optredens)

Hiervoor heeft het Montessori jaarlijks €32.000,- begroot. Hiervan bekostigen we onder andere de culturele avond, de musical, optredens en de contributie van de vereniging CultuurProfielScholen.

Bekostiging cultuurstroom vmbo-t/havo/vwo

Ouders betalen in leerjaar 1 en 2 een bijdrage van € 125,-- en leerjaar 3 een bijdrage van € 100,-- als hun kind deelneemt aan de cultuurstroom. Deze extra bijdrage wordt ingezet voor de betaling van de verschillende activiteiten die aangeboden worden in de cultuurstroom. Er is een budgethouder cultuurstroom.

Cultuurstroom leerjaar 1: €3.200,00

Cultuurstroom leerjaar 2 €2.100,00

Cultuurstroom leerjaar 3 €1.100,00

Cultuurkaart

Jaarlijks betaald de school een bedrag per leerling voor deelname aan de cultuurkaart. Hiervoor ontvangt de school een extra bedrag per leerling om te besteden aan culturele activiteiten. Vanuit de gelden die hiervoor vrijkomen betalen wij onder andere de afgenomen diensten van onze samenwerkingspartners.

CJP cultuurkaart saldi per locatie:

Locatie Beuk: € 19.908,00

Locatie Berk: € 9.774,00

Locatie GRB: € 4.320,00

Bijlage 6: Samenwerkingspartners

Het Montessori College heeft een breed scala aan buitenschoolse partners en contacten. Hieronder een opsomming van culturele centra tot individuele kunstenaars.

Musea in en om Nijmegen

Museum Het Valkhof
Museumpark Orientalis
Afrika Museum
Museum MuZIEum

Musea Nederland

Kröller-Müller Museum Otterlo
Museum De Pont en Audax-Textielmuseum Tilburg
Gemeentemuseum Den Haag
Kunsthall, Nieuwe Instituut, Huize Sonneveld en Boijmans van Beuningen Rotterdam
Paleis het Loo Apeldoorn
Openluchtmuseum Arnhem
Rijksmuseum Amsterdam
Stedelijk Museum Amsterdam
Anne Frank Huis Amsterdam
Museum Humanity House Den Haag
Museum Gevangenpoort Den Haag
Het Noordbrabants Museum Den Bosch

Culturele instellingen en ateliers

De Lindenberg – cultuurhuis – Nijmegen
Cultuur en School Nijmegen (CeSN)
Kleinkunstig
Filmcentrum LUX Nijmegen
Centrum Beeldende Kunst Nijmegen
Stichting PAN (rapworkshops)
De Honig kunstenaarscentrum Nijmegen
De Vasim kunst en cultuurcentrum Nijmegen
In de Kazerne, kunstenaarsateliers Nijmegen
Id Dance dansschool Nijmegen
Poëziekoerier, Marjolein Pieks
Europareizen (culturele reizen)
The Big Draw Nijmegen
Theatergroep De Horde
Theater het Badhuis
Cultureel Centrum de Mallemolen Groesbeek

Voorstellingen

Theatergroep Greppel
Theatergroep AanZet
Theater in de klas: MindMix, Open your mind
Theatergroep Op de Geest, theaterworkshops

Workshops en gastdocenten

Dramaworkshops: gastdocenten Helga Vrieling en Inge van Leiden

Indische Cultuurdag met voordracht Nederlands Indische geschiedenis door Shelly Lapré

Diverse workshops door gastdocenten: maskers maken, Pencak Silat, Indisch koken, Indische muziek, Diederik Grootjans, Angela Visser etc.

Fotografen: Mamabart, Paul Breuker en Geert van de Ven (excursie naar fotostudio), Niel Michel

Workshop animatiefilm: Floor Adams

Filmcentrum

Introdans (dansworkshops)

Emmer Trommelen Arnhem

4XM Workshops

Regi(m)e

(Kunst)opleidingen

HAN Nijmegen/Arnhem

Fontys Hogeschool Tilburg

ROC Nijmegen

ArtEZ dansopleiding, kunstacademie en conservatorium, Arnhem en Zwolle

Popacademie Utrecht

Bijlage 7: Uitkomsten enquêtes en zelfevaluaties.

In deze bijlages zijn de conclusies van de verschillende evaluatie instrumenten beschreven. Voor de evaluaties is o.a. gebruik gemaakt van de evaluatie instrumenten van het VCPS. Deze instrumenten zijn geschikt gemaakt voor de doelgroep en via forms digitaal uitgezet

Zelfevaluatie leerlingen

Samenvatting enquête Cultuurprofielschool

De resultaten van de enquête onder leerlingen laten zien dat kunst en cultuur duidelijk aanwezig zijn op onze school, maar nog niet altijd word ervaren als een vanzelfsprekend en structureel onderdeel van het leerproces. Er is al wel een stevige basis, maar er zal de komende vier jaar nog verder gebouwd moeten worden aan een inspirerende culturomgeving.

Co-creatie

Hoewel leerlingen soms keuzes mogen maken bij kunstopdrachten, blijkt dat samenwerking en actieve betrokkenheid nog beperkt zijn. Bij activiteiten buiten de lessen, zoals *de culturele avond*, *de Musical* en het *Filosofisch Café*, doet driekwart van de leerlingen niet mee en helpt bijna niemand bij de organisatie. Dit biedt kansen om leerlingen meer mede-eigenaar te maken van het culturele aanbod, zodat zij niet alleen deelnemen, maar ook meedenken en creëren. Deze vorm van co-creatie willen we komende vier jaar gaan stimuleren.

Flow

Binnen de lessen ervaren veel leerlingen momenten van keuzevrijheid, wat kan bijdragen aan een gevoel van flow. Toch is de integratie van kunst en cultuur met andere vakken zeldzaam en vaak incidenteel. Door vakken meer te verbinden en creatieve processen te laten doorstromen naar andere leergebieden, kunnen we leerlingen helpen om die diepe concentratie en plezier in leren vaker te ervaren.

Wondere wereld

Culturele excursies en bezoeken aan musea of theaters komen wel voor, maar worden niet altijd voorbereid of nabesproken op een manier die verwondering versterkt. Ook buitenschoolse activiteiten voelen voor veel leerlingen niet als vanzelfsprekend. Hier ligt een kans om kunst en cultuur niet alleen zichtbaar te maken, maar ook magisch en betekenisvol – een wondere wereld waarin leerlingen zich laten verrassen en inspireren.

Faciliteiten en beleving

De praktische kant is goed geregeld: bijna driekwart van de leerlingen vindt dat er voldoende materialen, ruimtes en podia zijn. Toch ervaart slechts een derde de school vaak als een echte cultuurschool, terwijl één op de vijf dit helemaal niet zo ziet. Het profiel is dus aanwezig, maar nog niet stevig verankerd in de beleving van alle leerlingen.

Conclusie

Het Montessori College heeft een solide fundament voor cultuuronderwijs. Door meer ruimte te geven aan co-creatie, het stimuleren van flow in creatieve processen en het openen van een wondere wereld vol kunst en cultuur, kunnen we het cultuurschool-profiel versterken en voor alle leerlingen herkenbaar en inspirerend maken.

Evaluatie ouders

Reflectie op cultuuronderwijs vanuit ouders:

Ouders herkennen dat cultuuronderwijs op het Montessori zichtbaar is in diverse vormen: creatieve vakken, geschiedenisprojecten, uitstapjes naar musea, muziekfestivals, duurzame projecten (*Sustainable Games*), koken, kunst en handvaardigheid, politieke debatten en internationale uitwisselingen. Deze brede waaier van activiteiten laat zien dat cultuur een plek heeft in het onderwijs en bijdraagt aan een veelzijdige ontwikkeling van leerlingen.

Sterke punten volgens ouders:

- Breed aanbod: Van kunst en muziek tot maatschappelijke thema's en internationale ervaringen.
- Activiteiten zoals Cultuurdag en projecten die aansluiten bij het Montessori-gedachtegoed.
- Ruimte voor creativiteit: Niet alleen maken, maar ook denken en reflecteren – een kans om de drie Montessoridoelen (zelfstandigheid, verantwoordelijkheid, verbondenheid) zichtbaar te maken.

Kritische punten:

- De cultuurstroom, krijgt kritiek door onduidelijke communicatie en organisatorische knelpunten.
- Ouders benadrukken dat openheid en eerlijkheid richting hen belangrijk is

Ouderwensen en kansen:

- Maak het specifiek en betekenisvol: Bij creatieve vakken niet alleen iets maken, maar ook het denkproces en reflectie zichtbaar maken.
- Breder perspectief: Niet alleen funreizen, maar ook bezoeken aan gebedshuizen en ontmoetingen met verschillende geloofsovertuigingen om gelijkheid en begrip te bevorderen.
- Promotie en betrokkenheid: Zorg dat het cultuurprofiel goed gepresenteerd wordt aan ouders en leerlingen, zodat het enthousiasme groeit – ook als gezamenlijke ervaring binnen gezinnen.
- Ruimte voor avontuur: Stimuleer het gevoel van ontdekken en op reis gaan, passend bij de pijler *Wondere Wereld*.

Koppeling aan de drie Pijlers:

- **Co-creatie:** Ouders vragen om meer transparantie en samenwerking in het vormgeven van cultuuractiviteiten. Dit betekent leerlingen én ouders betrekken bij keuzes en organisatie.
- **Flow:** Zorg voor een duidelijke structuur en flexibiliteit in roosters, zodat leerlingen zich kunnen onderdompelen in creatieve processen zonder organisatorische obstakels.
- **Wondere Wereld:** Maak van cultuuractiviteiten een bron van verwondering en betekenis – van musea tot maatschappelijke projecten en ontmoetingen die het wereldbeeld van leerlingen verruimen.

Conclusie:

Ouders zien veel waarde in het cultuuronderwijs, maar vragen om meer duidelijkheid, samenhang en diepgang. Door de cultuurstroom te herpositioneren, communicatie te verbeteren en activiteiten te koppelen aan de Montessori-pijlers, kan het Montessori College een sterk en herkenbaar cultuurprofiel neerzetten dat niet alleen zichtbaar is, maar ook beleefd en gewaardeerd wordt.

Evaluatie docenten algemeen

Uit de algemene zelfevaluatie komt het beeld naar voren dat het Montessori College een breed en rijk aanbod op het gebied van kunst en cultuur heeft, maar er zijn ook duidelijke ontwikkelpunten zichtbaar.

De evaluatie laat zien dat er veel waardering is voor de zichtbaarheid van kunst en cultuur in het gebouw, de culturele reizen en de betrokkenheid van leerlingen bij evenementen. Tegelijkertijd wordt er gewezen op een aantal knelpunten, zoals het beperkte aanbod in muziek en theater in bepaalde leerjaren en de ongelijkheid tussen sectoren & locaties.

Deze bevindingen sluiten aan bij de reflectie in het cultuurprofielplan, waarin wordt erkend dat de basis inmiddels op orde is, maar dat verdere verdieping, verbinding en co-creatie nodig zijn. De drie nieuwe pijlers – co-creatie, wondere wereld en flow! – bieden richting voor deze ontwikkeling. De zelfevaluatie onderstreept het belang van deze pijlers: collega's vragen om meer eigenaarschap voor leerlingen, meer vakoverstijgende samenwerking, en meer ruimte voor creatieve initiatieven die aansluiten bij de intrinsieke motivatie van leerlingen.

Ook de zichtbaarheid van het cultuurprofiel verdient aandacht. Hoewel er positieve signalen zijn over social media en open dagen, geven sommige collega's aan dat het cultuurprofiel niet overal even goed wordt uitgedragen – intern en extern. Dit bevestigt de noodzaak om communicatie en PR structureel te versterken.

Wat betreft de randvoorwaarden, blijkt uit de evaluatie dat er zorgen zijn over de materiële voorzieningen en de fysieke ruimte voor kunst en cultuuronderwijs. Dit vraagt om een hernieuwde inzet op faciliteiten en professionalisering, passend bij de ambitie om kunst en cultuur “met een Grote M” te realiseren.

Tot slot is er in de evaluatie veel waardering voor de samenwerking met externe partners, maar ook hier geldt dat de verbinding met de wereld buiten school verder uitgebouwd kan worden. De pijler “wondere wereld” biedt hiervoor een inspirerend kader, waarin verwondering en maatschappelijke betrokkenheid centraal staan.

Samengevat:

De komende jaren liggen er kansen in het versterken van co-creatie, het vergroten van zichtbaarheid, het verbeteren van randvoorwaarden en het verdiepen van de verbinding met de wereld buiten school. Daarmee kan het Montessori College haar cultuurprofiel verder uitbouwen tot een krachtig en inspirerend onderdeel van het onderwijs.

Evaluatie Cultuurdocenten en schoolleiding:

Analyse van de zelfevaluatie

Op basis van de zelfevaluatie blijkt dat het kunst- en cultuuronderwijs op het Montessori College Nijmegen breed gewaardeerd wordt, met name binnen de kunstvakken en culturele activiteiten zoals het Voordrachtfestival en de culturele reizen. Tegelijkertijd is er ruimte voor verbetering in de zichtbaarheid van cultuur binnen de gehele school, zowel fysiek als in communicatie. De betrokkenheid van leerlingen bij de vormgeving en uitvoering van culturele activiteiten wordt als positief ervaren, maar kan verder worden versterkt door meer co-creatie en eigenaarschap. Buitenschoolse activiteiten zijn aanwezig, maar verdienen meer structurele inbedding en reflectie. Het curriculum biedt een rijk aanbod aan kunstvakken, maar de integratie met andere vakgebieden blijft een aandachtspunt. De evaluatie onderstreept de noodzaak om cultuur niet als versiering, maar als fundament van het onderwijs te positioneren.

Koppeling aan het cultuurprofielplan

De feedback sluit nauw aan bij de drie pijlers van het cultuurprofielplan:

- Versterking van eigenaarschap en betrokkenheid van leerlingen (Co-creatie)
- Meer vakoverstijgende samenwerking en zichtbaarheid van cultuur (Wondere wereld)
- Verbinding binnen en buiten school, inclusief culturele partners (Wondere wereld)
- Didactische insteek gericht op creatieve werkvormen en intrinsieke motivatie (Flow)

Concrete aanbevelingen

Op basis van de zelfevaluatie kan je komen tot de volgende aanbevelingen:

1. Versterk de zichtbaarheid van kunst en cultuur in alle schoolgebouwen en communicatiekanalen
2. Stimuleer vakoverstijgende projecten en structurele samenwerking tussen vakgroepen
3. Zorg voor meer eigenaarschap van leerlingen bij culturele activiteiten en specials
4. Investeer in professionalisering en faciliteiten voor kunst- en cultuuronderwijs
5. Versterk de verbinding met externe culturele partners en benut hun expertise

Conclusie

Het Montessori College heeft een sterke basis gelegd voor kunst- en cultuureducatie. Door gerichte acties te ondernemen op de genoemde aanbevelingen, kan het cultuurprofiel verder worden versterkt en verankerd in de gehele schoolorganisatie.